

BIBLION

"HABENT
SUA
FATA
LIBELLI"

REVISTĂ A BIBLIOTECII JUDEȚENE "IOAN N. ROMAN" CONSTANȚA

NR. 8 - 9, 2013

SERIE NOUĂ

APARE SEMESTRIAL

**BIBLIONET – „LUMEA ÎN BIBLIOTECA MEA”, PROGRAMUL CARE MISCĂ „ROATA”
SISTEMULUI DE BIBLIOTECI PUBLICE ROMÂNESTI**

Cornelia Pariza, Director

Biblioteca Județeană „Ioan N. Roman” Constanța

Aflat în cel de-al patrulea an de aplicare, Programul național *Biblionet* - „Lumea în biblioteca mea” este perceput deja ca program reformator al bibliotecilor publice, reușind să le scoată pe o altă traiectorie de dezvoltare, adaptată nevoilor societății informaționale. Raportându-ne la județul Constanța, o astfel de percepție este susținută de mutațiile produse în frecvența și modul de accesare a serviciilor bibliotecii, în structura serviciilor și a specializărilor, în concepția de lucru și mai ales în punctul sensibil privind imaginea instituției în fața autorităților locale.

Ecouri similare vin din toate zonele țării. Este suficientă numai o analiză a realizărilor și opiniilor exprimate online, pentru a simți că trăim o schimbare istorică, dintre cele peste care nu vom putea trece, în abordarea evoluției bibliotecilor, ținând cont și de dimensiunile în care este înscris programul, ca parte a Programului Mondial *Global Libraries*.

Ideea revoluționară a acestui program global a pornit de la nevoia schimbării condiției accesului la calculator și internet. Aceste mijloace care asigură legătura cea mai rapidă între oameni și informație nu puteau rămâne apanajul celor care își permit costurile. Accesul la internet trebuia să devină unul public, cu acces gratuit, în condițiile în care, marea majoritate a populației globului nu beneficiază de acces la aceste importante instrumente moderne.

O astfel de idee nu putea veni decât din partea unui bun cunoscător al puterii informației și al rostului tehnologiei în lumea contemporană: Bill Gates, creatorul imperiului Microsoft. Ajuns printre cei mai bogați oameni ai lumii, decide să se implice în acțiuni filantropice, mânat probabil de ideea că „dar din dar se face rai”. Astfel, s-a înființat cea mai puternică fundație din lume, Fundația *Bill & Melinda Gates*, ale cărei binefaceri le resimțim și noi azi.

Preocupată de a lichida inegalitățile existente în lume, privind accesul la tehnologia

informațională și comunicațională, Fundația a lansat Programul *Global Libraries* (Biblioteci Globale), pentru a-și pune ideea în aplicare. Scopul demersului – unul realist, circumscris societății informaționale: *creșterea calității vieții umane prin accesul la mai multă informație.*

Instrumentele alese: bibliotecile, tradiționalele spații ale informării, cu misiunea lor care se conjuga perfect cu conceptul inițiatorilor: *asigurarea accesului gratuit, democratic și nelimitat al tuturor cetățenilor la informație.*

Crezul fondatorilor: *bibliotecile pot fi transformate în instrumente vitale pentru îmbunătățirea nivelului de trai, pentru milioane de oameni, prin introducerea internetului cu acces gratuit pentru public.*

Astfel, începe înființarea de rețele de biblioteci, dotate cu calculatoare cu acces public la internet, asumându-și costurile acestora. Startul rețelei „*Global Libraries*”, ca parte a „Programului de Dezvoltare Globală” l-au dat bibliotecile americane, în 1999, când fundația a început să doneze calculatoare și să facă training cu bibliotecarii.

Începând din anul 2002, Programul „*Global Libraries*” se extinde în alte țări (Chile, Mexic) formându-se parteneriate, pentru a ajuta bibliotecile să asigure acces gratuit la calculatoare și internet. Succesul a fost atât de mare încât s-a hotărât aplicarea proiectului în Europa de Est, vizând țările în care bibliotecile publice nu erau atât de bine susținute de guverne.

Printre acestea a fost și România. În urma unor evaluări privind necesitatea și condițiile implementării proiectului, începute în anul 2007, bibliotecile publice încep să fie acceptate în Programul american „*Biblioteci Globale*”, identificându-se prin denumirea atât de inspirată „*Biblionet - Lumea în biblioteca mea*”. (Programul a fost lansat oficial la 23 aprilie 2009, cu durată de 5 ani, în valoare de 26,9 de milioane de dolari, este

un parteneriat între International Research & Exchanges Board (IREX), Ministerul Culturii și Patrimoniului Național, Fundația EOS (Educating for an Open Society) ca furnizor de formare în domeniul IT, Asociația Națională a Bibliotecarilor și Bibliotecilor Publice din România (ANBPR) și bibliotecile publice românești, Microsoft Corp., care este partener al programului *Global Libraries* la nivel mondial, care donează software către biblioteci pentru facilitarea accesului public la Internet, în cadrul inițiativei globale de a aduce beneficiile tehnologiei la nivelul comunităților.)

Agenda națională a programului, investițiile și efectele pe plan național, sunt destul de cunoscute și comentate. Intenția noastră este să adăugăm efectele acestei investiții revoluționare la nivelul județului Constanța, în cea de-a patra rundă, în care ne aflăm în prezent.

Biblioteca Județeană „Ioan N. Roman” și 16 biblioteci din județul Constanța au fost selectate pentru aplicarea programului din prima rundă, în iulie 2009, fiind printre primele 6 biblioteci județene din țară dotate cu echipamente și software pentru Centrele de formare și training județene. Începând din anul 2009 și până în prezent, la nivelul județului Constanța au fost dotate cu echipamente IT (hardware, software) 36 de biblioteci publice, investițiile financiare ridicându-se la suma de 901.936 lei, incluzând și costurile pentru instruirea celor 58 de bibliotecari.

Este o investiție privată, fără precedent în istoria bibliotecii. De ce a fost posibilă această investiție? Răspunsul cel mai potrivit, îl regăsim în discursurile și corespondența domnului Paul Andre Baran, directorul Programului Național *Biblionet*: „*Credem cu tărie că bibliotecile publice reprezintă piloni cheie în oferta de informații, oferind cetățenilor șansa de a-și îndeplini obiective personale, profesionale și de grup, cu rezultate pozitive pentru întreaga comunitate.*”

(continuare în pag. 2)

(continuare din pag. 1)

Acest nobil crez, atât de declamat de slujitorii acestor instituții și atât de bine exploatat de statele civilizate, a căpătat însă alte conotații în condițiile care s-a și investit în el. De aceea, considerăm că un mare câștig al acestui program pentru bibliotecă, a fost acela că li s-a oferit șansa de a dovedi practic, că acest crez este unul real și necesar, că funcționarea acestor instituții devine considerabil de benefică atunci când se investește pe măsura cerințelor comunității.

Raportându-ne la aspectul funcțional al bibliotecilor, Programul *Global Libraries* a revoluționat bibliotecile în chiar materia lor primă, alăturând internetul, tradiționalele cărți, ca ofertă publică, pentru cunoaștere, informare și egalitate de șanse pentru cât mai mulți oameni.

Prin înființarea noilor servicii, *Centre cu Internet pentru Public* (CIP) și prin impactul pe care l-au avut acestea în comunitate, ne-am consolidat convingerea că acestea nu trebuie să se excludă. Suportul tradițional trebuie îngemănat cu cel tehnic, completându-se constructiv, după nevoile consumatorilor de informație.

Astfel, Centrele care funcționează la nivelul județului Constanța, au influențat în mod considerabil capacitatea bibliotecilor de a răspunde nevoilor de informare ale cetățenilor, dincolo de limitele colecțiilor deținute.

În cazul Bibliotecii Județene „Ioan N. Roman” Constanța, asistăm la o creștere semnificativă a numărului de utilizatori direcți ai bibliotecii. Serviciul CIP, din sediul central al bibliotecii, înregistra în anul 2011 peste 5000 de sesiuni Internet iar prin deschiderea unui nou serviciu, la Filiala nr. 3 a bibliotecii, numărul acestora a crescut la peste 7500, în anul 2012.

Necesitățile de accesare sunt variate, de la informări pretențioase, ale celor care au deja abilități tehnice, până la informări curente, necesare cetățenilor în viața de zi cu zi, aparținând, în general utilizatorilor care au fost inițiați în bibliotecă, în folosirea echipamentelor.

Necesitatea de a iniția utilizatorii a generat apariția, în paralel, a unui nou serviciu la nivelul bibliotecilor județene: Centrul de Formare *Biblionet*, și totodată, apariția unei noi specializări, *formator Biblionet* și a unei noi funcții a bibliotecarilor comunali: instruirea utilizatorilor în tehnologia IT și asistența de specialitate în navigarea internet.

În cadrul Bibliotecii Județene Constanța, gradul de solicitare a *Cursurilor de inițiere IT- pentru comunitate* a depășit așteptările organizatorilor. Peste 500 de persoane au participat numai la cursurile organizate pentru seniori și la *cursul Povestiri Digitale – DigiTales*, în anul 2012.

Sondajele realizate în cursul aceluiași an, privind atitudinea utilizatorilor Bibliotecii „Ioan N. Roman” Constanța, ne oferă alte date

care vin să confirme necesitatea acestor schimbări: 45 % dintre respondenți vizitează biblioteca pentru internet iar la întrebarea „Cum procedați când aveți nevoie de informații”, un procent de peste 65 % au răspuns că accesează internetul.

Dacă ne raportăm la mediul rural, în cele 34 de biblioteci comunale din județul Constanța, dotate prin Programul *Biblionet*, tot mai mulți locuitorii apelează la serviciile internet, descoperindu-i potențialul informațional și totodată economisind sume importante, care ar fi fost necesare pentru inițiere în utilizarea tehnologiei sau pentru deplasări.

Un caz concret este cel al fermierilor care au beneficiat de parteneriatul dintre bibliotecă și APIA (Agenția Națională pentru Plăți și Investiții în Agricultură) completând în bibliotecă cererile pentru subvențiile agricole.

Dincolo de aceste beneficii, oferite cu înaltul scop de a reduce decalajele dintre mediul urban și rural, privind accesul la informație, impresionant este și impactul emoțional al acestor servicii în mediul rural, transformând bibliotecile în platforme de informare, educare și socializare. O mobilizare și sprijinire a bibliotecarilor, pentru consemnarea unor astfel de comportamente, credem că ar oferi un material documentar deosebit de semnificativ, pentru istoria acestui proiect global.

Pentru o imagine mai clară asupra impactului acestui program, în rândul comunității constănțene, redăm datele concrete ale sondajului realizat de IREX, la începutul anului 2013.

Informații/servicii căutate cu ajutorul calculatorului	
Educație/ învățământ	33.3%
Jocuri pe computer	22.0%
Comunicare cu rude/prieteni	14.0%
Locuri de muncă / piața muncii	8.1%
Sănătate	7.0%
Turism	4.3%
Agricultură	3.8%
Vânzare / cumpărare online	2.2%
Cursuri de calificare	1.6%

Pe lângă aceste noi rampe de lansare, create prin aplicarea acestui program, trebuie să remarcăm și câștigurile dobândite pe coordonata profesională. Programul a mișcat o roțiță importantă și în acest mecanism.

Modul în care au fost instruiți și mobilizați bibliotecarii implicați în proiect, atât în țară, cât și în străinătate, ne oferă un alt model de abordare a muncii de bibliotecă: una modernă, pro-activă și creatoare. Când susținem aceasta nu ne referim numai la abilitățile de

instruire tehnologică a utilizatorilor, ci la modul în care colegii noștri, trainerii Liliana Stamate și Manuela Dinică și coordonatorul local al programului, Ștefan Pleșoiu, știu să se implice în acțiuni de mobilizare comunitară, în activități de marketing și relații publice, în promovarea proiectului în rețelele de socializare și în presă.

Prin participarea formatorilor la conferințe și vizite în străinătate, finanțate de fondatorii programului, prin proiectele derulate în parteneriate cu ONG-uri naționale și locale, prin prezența pe rețeaua de socializare Facebook, asistăm și la o creștere considerabilă a vizibilității instituției, atât în rândul cetățenilor județului, cât și pe plan național și internațional.

În general, se poate constata că pe această coordonată profesională, lucrurile s-au sincronizat cât se poate de constructiv între partenerii proiectului. Deducem acest aspect și din numeroasele discursuri publice ale inițiatorilor proiectului privind deschiderea și condiția profesională eligibilă pentru implementarea programului în România (cf. Deborah Jacobs, director *Global Libraries*).

Toate acestea au fost tangibile și cu managementul bibliotecilor. Ele deschid noi orizonturi și noi moduri de abordare în proiectele lor. Sigur nu se va mai menționa internetul, printre factorii care amenință bibliotecile. Discursul se schimbă: bibliotecile sunt amenințate în dezvoltarea lor, dacă nu se investește și în accesul gratuit la internet.

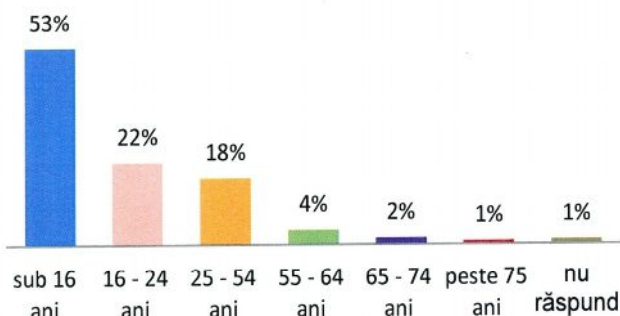
Remarcabile sunt și acțiunile partenerilor IREX și ANBPR sincronizate în acțiuni de promovare a politicilor publice, care să poată să susțină acest curent în viitor, prin alocații bugetare.

Studiul realizat de TNS, pentru Fundația Bill&Melinda Gates, în perioada octombrie - noiembrie 2012, arată că 7,8 milioane de români și-ar dori să poată accesa internetul, gratuit, de la biblioteca publică, că aproximativ 450.000 români au folosit internetul pentru prima dată într-o bibliotecă publică, 43% folosesc computerul pentru implicare la nivelul societății civile, 63 de milioane de euro au fost atrase în comunități din România prin completarea în bibliotecă a cererilor de subvenții, că tot mai mulți români frecventează bibliotecile și accesul la informație a crescut considerabil prin dotarea cu calculatoare conectate la internet.

Sunt date semnificative care sperăm să miște o roțiță și în mecanismul autorităților locale, spre a asigura o susținere mai consistentă și în viitor a acțiunilor de modernizare a bibliotecilor, incluzându-le cu mai multă atenție în proiectele de dezvoltare socială și economică a comunității.

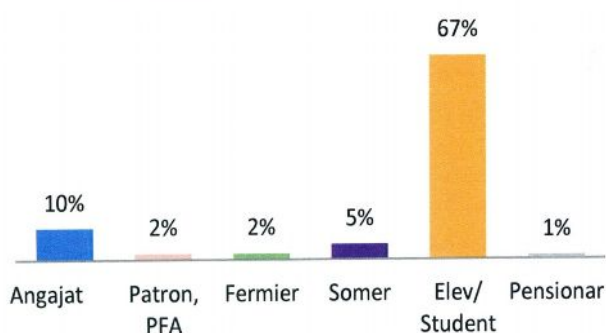
Ce spun utilizatorii calculatoarelor din bibliotecile publice din județul Constanța

Vârsta utilizatorilor

66% dintre elevii care au căutat informații în domeniul educației declară că notele la școală s-au îmbunătățit datorită folosirii computerelor și internetului din biblioteca publică

Profesia utilizatorilor

91% dintre respondenți au declarat că au găsit informațiile de care aveau nevoie folosind computerele și internetul din biblioteca publică

Informații/servicii căutate cu ajutorul calculatorului

Educație/ învățământ	33.3%
Jocuri pe computer	22.0%
Comunicare cu rude/prieteni	14.0%
Locuri de muncă / piața muncii	8.1%
Sănătate	7.0%
Turism	4.3%
Agricultură	3.8%
Vânzare / cumpărare online	2.2%
Cursuri de calificare	1.6%

Cele mai căutate informații de către diverse grupe de vârstă

Sub 16 ani	Jocuri pe computer	55 – 64 ani	Sănătate, Locuri de muncă / piața muncii
16 – 24 ani	Educație/ învățământ	65 – 74 ani	Agricultură
20 – 54 ani	Comunicare cu rude/prieteni		

La biblioteca publică cetățenii reușesc să rezolve probleme legate de educație, găsirea unui loc de muncă, sănătate, agricultură, calificare profesională, comunicare cu rudele, etc. Este o dovadă că biblioteca publică ajută administrația locală și județeană să-și atingă obiectivele de dezvoltare. Depinde doar de dumneavoastră să sprijiniți dezvoltarea acestor servicii .

• DOBROGEA ȘI DOBROGENII •

Sosesc corăbiile...

Anul 1982, toamna. Hotărâsem ca, sub genericul manifestărilor „Clubului Artelor”, organizate de B.J., să-i invităm la un dialog cu publicul pe scriitorul Ion Faiter, pe lector univ.dr. Emil Ștefănescu și pe prof. Maria Dima. În timp ce strângeam informațiile ce-i priveau (date biobibliografice, texte, fotografii) necesare editării pliantului promoțional, discutând cu Maria Dima, aceasta mi-a făcut o propunere interesantă, seducătoare: s-o invităm la manifestare și pe Mioara Minulescu, fiica tumultuosului poet al „Romanelor pentru mai târziu”, prietena sa. M.D., profesoară de franceză și traducătoare, totodată pictoriță, era o ființă extrem de volubilă, fermecătoare. M-a convins, mai ales că îmi erau cunoscute legăturile lui Ion Minulescu cu litoralul și Constanța, despre care chiar scrisesem. Mioara Minulescu, plasticiană consacrată, locuia în București în casa părintească, devenită casă memorială. I-am trimis, deci, invitația, a fost de acord și ne-a expediat prin poștă datele biobibliografice și o fotografie. I-am rezervat o cameră la Hotelul Tineretului, nou, recent dat în folosință, bine utilat la standardele de atunci. Urma să sosească puțin înainte de ora începerii manifestării (18), însoțită de Maria Dima...

La ora 17,15 a sosit. Aula bibliotecii, care funcționa atunci în Palatul Episcopal, mobilată modern și decorată cu tablouri de la Muzeul de Artă din Constanța, începuse deja a se anima cu primii participanți (cum Clubul Artelor își făcuse un nume bun datorită calității activităților sale, aula devenea mereu neîncăpătoare). Mioara Minulescu era o

doamnă ce se apropia de vârsta de 70 de ani. Părea serios marcată de osteneala drumului. M-am prezentat și am invitat-o în biroul directorului, dar a refuzat, dorea să treacă mai întâi pe la hotel. Dorință firească, dar era prea târziu. Oricum, n-aveam ce face. Totuși, îmi făcusem socoteala că nu vom zăbovi prea mult, hotelul fiind nu prea departe. Când să ajungem în Piața Ovidiu, m-a întrebat: „Hotelul are vedere la mare?” „Nu”, i-am răspuns, neliniștit. „Atunci, mergem la Palace, este chiar pe țârm!”. Mi s-au înmuia genunchii. I-am explicat că Hotelul Tineretului este cel mai modern din oraș, că este încălzit (se făcuse deja frig), că avem rezervare... „Nu, mergem la Palace!”. Buimăcit de straniețea situației, am pornit într-acolo, cu ochii pe ceas, deși habarn-aveam dacă vechiul hotel mai funcționa în sezonul rece. Capul începuse să-mi vâjâie, ce mă făceam dacă Palace era închis, alt hotel cu vedere la mare nu exista în oraș!... Și publicul trebuie să fi umplut deja aula....

Însă la Palace mi-a surș norocul: hotelul funcționa, iar la recepție o doamnă foarte amabilă ne-a rezervat o cameră cu vedere spre portul Tomis. Mioara Minulescu a urcat cu valijoara și s-a întors îndată, luminoasă, relaxată. Biblioteca se afla la doi pași...

Iată-ne ajuși. Sala era arhiplină. În primul rând trona președinta comitetului de cultură, o persoană mereu încrunțată, aflată pentru prima oară la Clubul Artelor, atrasă probabil de rezonanța numelui Minulescu... Manifestarea s-a desfășurat frumos, M.M. a vorbit liber, timidă ca mai toți plasticienii aflați în fața unui public, deși venise cu un text scurt,

pregătit de acasă. La plecare, ni l-a lăsat. Îl reproduc mai jos:

«Profesorul academician Tudor Vianu spunea în prefața volumului de versuri apărut după 1944: „Minulescu a văzut marea la Constanța și, prin versurile lui, pătrund în ciclul tematic al poeziei noastre Marea Neagră și primul port al țării. Expresia minulesciană – a dorului de depărtări, a sosirii corăbiilor zguduite de furtuni, a sirenelor mugind în zare, a apropierii porturilor sclipind ca niște lacrimi, toate acestea au introdus în lirica noastră o dimensiune nouă, prin care ne putem lega cu întreaga lume”.

...*Sosesc corăbiile / Vino, să le vedem cum intră-n port (...)* / *Sosesc corăbiile / Vino / Să le-ntrebăm ce ne-au adus!*... („*Sosesc corăbiile*”)

Tata iubea marea și Tudor Vianu a intuit, a simțit acest sentiment. Probabil această dragoste s-a născut în anii petrecuți cu Dimitrie Anghel la Constanța. Aici, tata a scris toate marinele; aici, cei doi poeți atât de legați au tradus împreună din Victor Hugo, Albert Samain, Charles Guerin, Henri Bataille, Henri de Regnier. Fructul colaborării lor avea să fie publicat de tata într-o elegantă plachetă, cu cinci gravuri de Petre Grant.

Tata simțea nevoia să vadă marea de mai multe ori pe an și în toate anotimpurile. Cred că ce-l atrăgea și-i încânta sufletul și privirea era aspectul ei schimbător și cea cromatică ce nu numai de la sezon la sezon, dar chiar de la oră la oră, poate să îmbrace tonurile de verde, albastru, violet, ajungând până aproape de negru.

(...) *Un strop de purpură pătează albastrul-violet al mării...* („Spre Insula Enigmă”)

De mic copil, de la vârsta de patru ani, până târziu (...), părinții mei mă duceau la Eforie în timpul verii(...) Tata ne conducea, pe mine și pe bona mea, Sanda, ședea cu noi o zi, două, apoi pleca pentru a se reîntoarce să ne ia acasă. Câteodată însă rămânea cu noi chiar câte o săptămână – și așa tata își mai prelungea plăcerea de a vedea marea. Dar asta se petrecea vara... Toamna târziu, marea este alta.

Atunci părinții mei mai plecau pentru 7 – 8 zile la Constanța, luându-ne bineînțeles pe mine și pe Sanda. Locuiam la Hotel Palace.

(continuare în pag. 4)

(continuare din pag. 3)

Odăile noastre dădeau totdeauna spre mare, ceea ce mărturisesc că, pe acea vreme era foarte impresionant pentru mine. La picioarele noastre, stâncile pe care era clădit hotelul, marea cenușie, învolburată își spârgea vijelios valurile, ajungând peste geamlăcul de la sala de mâncare. Ca să nu-mi fie frică și să mă obișnuiesc cu această furie dezlănțuită, între ei doi, plecam la plimbare până la Casino. Ne opream pe promenada de la bulevard și părinții mei priveau vapoarele care intrau și ieșeau din port în mugetul sirenelor care parcă-și răspundeau una alteia. Către ce țărături îndepărtate porneau ei cu ochii ațintiți spre orizont

(...) *Porniră cele trei corăbii... / Spre care țărni le-o duce vântul?... / Ce porturi tainice, / Ascunse cercetătoarelor priviri, / Se vor vedea sosind mânate de dorul tristei pribegiri?... („Romanța celor trei corăbii”)*

Uneori, coboram și ne plimbam chiar pe promenada de jos a Cazinoului. De câte ori nu s-a întâmplat ca un val mai puternic să ne stropească de sus până jos! Dar mai frumoasă era plimbarea noastră la amurg.

(...) *Porniră cele trei corăbii... / Și-abia se mai zăresc— / Se-ngroapă / În golul zărilor pătate de violetul inserării; / (...) Porniră cele trei corăbii... / Și-n urma lor rămase portul, / Mai trist ca muntele Golgotei însângerat de-un asfințit... („Romanța celor trei corăbii”)*

Atunci ne duceam pe dig, atât cât se putea avansa. În dreapta portul, cu apele domolite, vapoarele cu diverse pavilioane, catarge ce se profilau pe un cer de plumb, lumini cari începeau să se aprindă pe punți, forfota marinarilor, umbre tăcute alergând de la proră la pupă. În stânga, vuietul asurzitor al mării, care-și spârgea cu furie valurile de primul nivel al digului. În fața noastră, farul, licurici strălucitor care la un anumit interval își proiecta lumina, călăuză a navigatorilor, departe de mare.

Plimbările acesta cu părinții aveau ceva impresionant prin măreția naturii dezlănțuite și prin totala tăcere a părinților mei, cari priveau departe, spre alte zări, spre alte mări... Dar momentul culminant era pentru mine seara, până adormeam. Era înfricoșător și totuși sublim.

Vuietul mării, zgomotul asurzitor al valurilor cari se spârgeau sub odaia mea, sirenele cari pe diferite tonuri își răspundeau și geamătul sinistru, prelung al gamandurilor în noapte...

Și azi, când simt nostalgia acelor emoții, cândva înfricoșătoare, vin la Constanța să retrăiesc, cu părinții mei în gând, acele splendide amintiri ale copilăriei mele...»

Constantin Cioroiu, scriitor

Vasile Pârvan despre Dobrogea în „Revista istorică”

Nicolae Iorga este o personalitate complexă, opera sa cuprinde lucrări din domenii variate, începând cu istorie, literatură, politică și continuând cu lingvistică, istoriografie etc. În acest context se înscrie și activitatea sa jurnalistică.

M-am oprit în cercetarea mea asupra „Revistei Istorice” pe care marele savant a condus-o încă de la primul său număr, din 1915, și până la momentul tragic și nedreptei lui dispariții în evenimentele tulburi din anul 1940. Revista și-a continuat apariția până în anul 1946 când condițiile politice i-au determinat pe editori să înceteze publicarea ei.

A fost o revistă lunară dar frecvența sa s-a modificat apărând și două sau chiar trei

numere odată. Până în 1940 frecvența se fixase la trei luni dar a ajuns la frecvență semestrială către 1946. Pe pagina de titlu mai apar și alte informații care se referă la editură, tipografie sau loc de apariție. Primul număr, din ianuarie 1915, a fost publicat la Editura Casa Școalelor din București. Începând cu anii 20 ai secolului trecut tipografia s-a schimbat de mai multe ori, probabil din cauza condițiilor materiale sau datorită opțiunilor personale ale editorului, Nicolae Iorga.

Dacă privim strict din punct de vedere statistic, observăm o clară preponderență a articolelor semnate de marele savant român. Ele constau în studii, interpretări ale unor documente, cronici și recenzii ale unor volume semnate de alți cercetători. Cu timpul, pe firmamentul revistei a apărut mențiunea „sub îngrijirea lui Nicolae Iorga” și, ca editor, Institutul de Studii Sud-Est Europene.

Primul număr conține și prețul revistei, al abonamentului care se poate face la adresa redacției, tipografia unde a apărut („Vatra românească” de la Vălenii de Munte) dar și mențiunea că prețul revistei era mai mic pentru studenți ceea ce denotă și scopul didactic al acesteia.

Acest prim număr a fost semnat în întregime de către Nicolae Iorga. El avea o parte introductivă în care savantul vorbea despre necesitatea apariției unei asemenea reviste de cultură și civilizație care trebuia să conțină și importante repere istorice deși, în peisajul presei românești de profil existau alte două publicații de același tip, respectiv „Buletinul Comisiei Istorice a României” și „Arhiva Genealogică”.

Tot aici Nicolae Iorga afirma că erau invitați să publice în revistă tineri dornici de afirmare și cercetători din domeniul istoriei și nu numai. Autorul a subliniat importanța rubricii permanente „Recenzii” în care erau prezentate ultimele apariții editoriale din domeniul istoriei, fiind astfel foarte utilă cercetătorilor și studenților.

Mi se pare extrem de interesantă și actuală observația „profesorului”, după care mediul universitar avea nevoie de ceva nou, de o continuă aducere la zi cu tot ceea ce apărea în domeniu pentru a evita plafonarea și scepticismul cu care ar fi putut termina universitatea viitorii profesori. Nicolae Iorga afirma: „Dar sunt nevoi, mari nevoi de

(continuare în pag. 5)

(continuare din pag. 4)

îndeplinit, într-o țară unde lipsesc așa de mult bibliotecile de provincie, librăriile bine asortate, societățile savante și cercurile de studii care să împiedice profesorii plecați de pe băncile facultății de a se cufunda în marasmul vieții de oraș mic, care cucerește și distruge cu vremea și sufletele celei mai nobile și celei mai îndărătnice voințe”.

Apariția noii reviste a fost salutăată de mari personalități ale vieții științifice și culturale românești din epocă precum Ioan Bogdan care a apreciat preocuparea lui Nicolae Iorga pentru valorificarea documentelor, pentru studiul arhivelor și, mai ales pentru publicarea celor descoperite.

Alături de Nicolae Iorga, au semnat în paginile revistei, de-a lungul timpului, mari oameni de știință și de cultură ai României dintre care amintesc pe: P. P. Panaitescu, Vasile Pârvan, Constantin Moisil, Alexandru Lapedatu, Dimitrie Onciul, G. I. Brătianu, Ioan Lupuș, Dumitru Berciu, Radu Vulpe etc.

După tragica dispariție a marelui istoric în toamna lui 1940, revista a continuat să apară sub conducerea lui Nicolae Bănescu până în 1946 când, din cauza condițiilor politico-economice, publicarea ei a fost sistată. Abia în 1990 „Revista Istorică” reapare cu un nou format, sub conducerea acad. Șerban Papacostea și avându-l drept redactor-șef pe Nagy Pienaru. Această nouă revistă este editată de Editura Academiei Române și apare cu o frecvență de trei numere pe an (duble). Caracterul acesteia este tot unul istoric, articolele din paginile ei fiind semnate de cunoscuți specialiști români și nu numai.

Biblioteca Județeană „Ioan N. Roman” din Constanța deține întreaga colecție a „Revistei Istorică” din perioada 1915-1946 precum și numere ale seriei noi. Ele provin din Biblioteca Liceului de Băieți din Constanța dar și din Biblioteca Institutului Politehnic din București.

Revenind la articolele semnate de Nicolae Iorga, ele acoperă o arie foarte largă dar am constatat o preocupare specială pentru istoria medievală a românilor dar și pentru cea universală, mai ales pentru cea bizantină.

În acest studiu m-am oprit asupra unei serii de articole semnate în „Revista Istorică” de către Vasile Pârvan. El este unul dintre fondatorii școlii românești de arheologie, istoric de mare valoare a cărui contribuție în domeniu este foarte importantă. El este, împreună cu Nicolae Iorga, fondatorul „Școlii

Române” de la Roma pentru tinerii arheologi (1913), unde a fost director, și al Institutului de Studii Sud-Est Europene.

De o deosebită importanță pentru Dobrogea, cercetările sale începute aici (în 1911 când a publicat și „Cetatea Ulmetum”) la Histria și la Ulmetum s-au concretizat în diverse studii, o parte dintre ele publicate în paginile „Revistei Istorică”. El este autorul unei hărți arheologice a României realizată în perioada 1921-1923 dar și al unei serii de lucrări dedicate istoriei antice a românilor, cea mai cunoscută dintre acestea fiind „Getica” (1926).

În mai multe numere ale „Revistei Istorică” Vasile Pârvan a publicat o serie de studii privind etimologia hidronimului „Dunărea”. Pe baza datelor furnizate de Herodot dar și de poetul exilat la Tomis, Publius Ovidius Nasso (în „Epistulae Ex Ponto”), Vasile Pârvan considera că este un cuvânt de origine scitică deși opinia sa nu este împărtășită de istorici importanți din epocă dar și din zilele noastre.

Ceea ce este demn de remarcat este faptul că Nicolae Iorga a publicat, în cadrul aceleiași publicații, și opinii diferite, uncori opuse, în cazul de mai sus articolul lui Victor Motogna referitor tot la etimologia cuvântului „Dunărea”.

Mi s-au părut interesante aprecierile lui Vasile Pârvan asupra modului de a gândi al locuitorilor din orașele grecești vest-pontice pe care le-a publicat sub forma unui studiu destul de consistent. El conține comunicarea susținută de autor în ședința Academiei Române din 21 mai 1919. Articolul are 34 de pagini ceea ce i-a permis autorului să discute în amănunt anumite aspecte care se referă la mentalități și la viața de zi cu zi a locuitorilor cetăților Histria, Tomis sau Callatis.

De altfel, preocuparea marelui istoric român pentru istoria antică a Dobrogei s-a concretizat în numeroase cărți și studii.

Astfel, istoricul vorbește despre valorile morale ale cetățenilor polisurilor vest-pontice și afirmă că oamenii simpli nu aveau timp, din cauza muncii zilnice și a grijilor vieții cotidiene, să se gândească sau să exprime teorii asupra lumii și a vieții (ele erau apanajul filozofilor sau măcar al celor cu preocupări științifice). El vorbește despre omul simplu, normal, care se confruntă cu dificultățile vieții cotidiene și care are prea puțin timp, preocupare sau educație pentru a reflecta mai profund: „Lumea nu e, pentru omul obișnuit, Cosmosul,

ci, înainte de toate, cercul cunoscuților, al concetățenilor, al tovarășilor de ocupație, spațiul viu până unde poate răsună mica personalitate banală. „Concepția despre lume” a omului obișnuit nu e nici etică, nici estetică, nici religioasă, ci naiv utilitaristă; poporul e prin instinct hedonist; „lumea” lui și „plăcerea” lui sînt factorii capitali ai vieții lui sufletești”.

Opinia lui Pârvan despre religie și sistemul religios din antichitatea greco-romană vest-pontică este exprimată în mai multe paragrafe ale aceluiași studiu. El considera că religia și sărbătorile religioase sunt doar o modalitate a omului antic de a-și asigura confortul emoțional, liniștea sufletească și de a se apăra de tot ceea ce era considerat rău și malefic. Prin extrapolare, pot spune că este vorba despre frica ancestrală a omului de ceea ce îi este necunoscut.

Interesantă și modernă mi se pare și opinia sa referitoare la zei despre care spune: „Dar zeii? Da, sigur, sunt și ei. Dar cât și cum? Ei doară nu-s decît fantomele antropomorfe ale fricei noastre de necunoscut, al nevoii noastre de siguranță în lumea de aici și – dacă e una și dincolo – și în lumea de acolo”. În plus, Vasile Pârvan afirma: „Căci cultul zeilor, așa de acaparator, mai ales în lumea antică, nu e gînd: el e simplă vrăjitorie, pompă și reprezentație publică, praznic copios și, în cel mai bun caz, petrecere artistică”.

O altă temă discutată pe larg în acest studiu este aceea a destinului care, în antichitatea greco-romană joacă un rol hotărâtor pentru viața oamenilor indiferent de poziția lor socială.

(continuare în pag. 6)

(continuare din pag. 5)

În baza experienței comune, instinctul uman, devansând teoriile filosofice, a intuit existența în univers a unei puteri mai presus chiar de arbitrajul divin, aceea a destinului. Se poate afirma că acea experiență a fost una a constrângerii, datorită căreia omul a devenit conștient de contactul lui cu o forță ineluctabilă, care îi limita drastic liberul arbitru și îl subordona unei necesități implacabile. Acest sentiment originar al fatalității i-a stăpânit și pe greci și a dus la conceperea unei entități abstracte, numită de timpuriu în literatura greacă *μοιρα* sau *εισα* sau *αναη* în fața căreia se înclina însăși voința marelui Zeus.

Moirele, la romani *Parce*, erau fiicele Noptii sau ale lui Zeus, trăiau într-o peșteră din cer și se numeau Cloto, Lachesis și Atropos. Ele erau zeițe ale destinului fiind prezentate mai ales ca zeițe ale sorții dar și ale duratei vieții omului în general. De divinele „torcătoare” ale sorții depind durata vieții și lungimea zilelor care le-au fost îngăduite oamenilor. Ele sunt reprezentate ca niște bătrâne grave, figuri solemne care provoacă spaimă.

Față de divinitățile Panteonului destinul are o poziție superioară, chiar și lui Zeus îi „dictează” faptele și comportamentul față de ceilalți zei sau față de muritorii de rând. În *Iliada* lui Homer Zeus este prezentat atunci când cântărește destinul oamenilor cu o balanță de aur. Astfel sunt comparate destinele troienilor cu ale aheilor, așezate pe două talere ale balanței, precum și cele ale lui Hector și Ahile. Regele zeilor nu poate să influențeze alegerea destinelor, ci doar să efectueze „suprema verificare” și constată de care parte înclină balanța.

Revenind la studiul lui Vasile Pârvan, acesta vorbește despre destinul implacabil, despre Moire care dirijează viețile oamenilor și împotriva cărora omul antic era conștient că nu se poate ridica: „Moartea e o fatalitate, e un sorț care ți se trage de la Moire mai curând ori mai târziu; de prisos să te răscoli împotriva ei; de ajuns că ți-ai încheiat viața fără a-ți imputa nimic asupra ei”.

Acest fapt explică, în opinia sa, de ce reprezentările umane de pe monumentele funerare nu sunt triste, oamenii sunt calmi, sereni, uneori par să exprime chiar o stare de mulțumire: „De aceea și reprezentarea celui mort, pe monumentul funerar, n-are de ce să fie amărită; dimpotrivă, cu cât e mai senină, cu atât răspunde mai deplin sentimentului de mulțumire de sine, cu care cel răposat e pus să vorbească despre viața sa armonios sfârșită:

viața sa e doară un dar al zeilor cari ocrotesc Statul, și întrucât Statul continuă a înflori, moartea nu e pentru cetățean decât o senină odihnă bine meritată”.

În continuare, discursul istoric conține o serie de considerații generale referitoare la spațiul geografic locuit de traci și la raporturile stabilite între aceștia și coloniștii greci stabiliți pe meleagurile vest-pontice. Aici apare ideea unei interdependențe politice dar și economice între cele două moduri de viață și de organizare politică. În același timp este explicat fenomenul de interacțiune dintre cele două popoare, modul în care traci au adoptat, treptat, religia și divinitățile grecești.

Vasile Pârvan a descris deosebit de plastic fenomenul: „Precum „nemurirea sufletului” elenistico-romană trebuie să se altoiască pe toate vechile legende homerice și pe poveștile populare despre infern și câmpiile elizee; precum și creștinismul a trebuit să se păgânizeze în ritul și simbolică lui, pentru a putea fi primit de lumea antică indo-europeană, diferită ca suflet, așa de hotărât, de Semiții dela cari venea noua credință, - tot astfel Thracii și Grecii din Pontul Stâng primiră unii de la alții în credințele despre lume și viață numai ce le era dinainte înrudit și simpatic: nici Grecii nu deveniră credincioși în nemurirea sufletului ca Geții „cei nemuritori”, nici Thracii nu se organizară în politii elenice, cu viață socială de oraș și înțelegere concret-estetică a lumii”.

Nu putem trece cu vederea analogia pe care autorul o face între sincretismul religios care a avut loc în arealul dobrogean între greci și traco-geți și cel care a avut loc în cazul creștinismului care a preluat anumite aspecte de la credințele politeiste care l-au precedat sau cu care a venit în contact la începuturile sale.

În ceea ce privește ideile filozofice, Vasile Pârvan susține că ele nu au avut nici un ecou, nu au rezonat cu sufletul omului simplu care nu era sensibilizat decât de sărbătorile misterice și orgiace, cele dedicate lui Dyonisos, Cybellei și acolitului ei, Attis, de procesiunile mistice și de aspectele de magie dedicate divinității egiptene Issis sau Cabiriilor.

Tot el susține că ocupația romană a avut un rol de sistematizare a economiei dar și a credințelor, ținând cont de similitudinile dintre caracterul simplu și ordonat al tracilor și al romanilor, opus entuziasmului cetățenilor greci.

Aceste aspecte sunt reprezentate și în conținutul inscripțiilor funerare descoperite în zona anticului Tomis. Din studierea lor se poate deduce modul de a gândi al tomitanilor,

resemnarea lor în fața destinului. Ei credeau că moartea este o pedeapsă, o nedreptate sau o nenorocire. Mai rare sunt inscripțiile care exprimă mulțumirea dedicantului după care mormântul este văzut ca un repaus bine meritat, ca o odihnă pentru cei care au muncit toată viața. În acest cadru, epigramele funerare tomitane amintesc pe Parcele „cele crude”, „surorile furibunde” ca divinități ale destinului, un destin individual, prestabilit, căruia nimeni nu i se poate opune.

Urmează o descriere a sărbătorilor principale ale populației greco-romane din arealul vest-pontic cu accent asupra sărbătorii romane a verii, Rosalia, asimilată de creștinism care are sărbătoarea Rusaliilor: „Până în ziua de azi țărani daco-romani sărbătoresc Rosaliile în același chip ca acum două mii de ani. Ideea creștină despre nemurirea sufletului n-a putut trăi în popor decât ca temă de povești superstițioase, asemănătoare poveștilor păgâne despre iad și despre demonii răufăcători, - întocmai cum nemurirea sufletului predicată de filosofia și teologia tradițională greco-romană, care făcea din fiecare răposat un „zeu subpământean”, tovarăș al lui Hades și al Persephonei, nu avuse în popor decât un rol poetic, ori, iarăși superstițios-anecdotic”.

După ce ajung în lumea „subterană”, cei morți devin ei înșiși zei. Autorul afirmă că: „Odată cu moartea și orașeanul și țăranul din Pont, socot orice bucurie, orice desfătare încheiată. Viața e totul. Moartea nici măcar durere nu e... De aceea își doresc toți cei vechi înmormântarea într-un sarcofag; tovarășii lui... ocrotesc scumpul trup închis înăuntru... e suprema pietate pentru chipul nostru pământesc...”.

Din aceleași rânduri aflăm o serie de idei ale lui Vasile Pârvan despre modul de organizare socială și politică a cetățitor grecești vest-pontice dar și al teritoriului lor rural. Datele furnizate se referă și la epoca romană. În ceea ce privește structura politică, Vasile Pârvan afirma că era una complexă, bine echilibrată și că, în epoca romană, chiar dacă și-au pierdut libertatea, orașele vest-pontice au beneficiat de o anumită autonomie. El și-a bazat afirmațiile pe numeroasele decrete ale „consiliului și adunării poporului” emise în onoarea celor care au făcut cinstite orașului sau i-au adus diverse servicii.

În ceea ce privește viața socială, autorul considera că era foarte activă, ea nu era

(continuare în pag. 7)

(continuare din pag. 6)

condiționată direct de gradul de libertate politică a orașului, fiind plină de evenimente politice și religioase organizate de diverse asociații religioase sau profesionale așa cum rezultă din numeroase inscripții. Sunt evidențiate drepturile și îndatoririle civile care erau apanajul cetățenilor liberi care aveau și îndatoriri politice în raport cu statul. În acest context sunt amintite decretul onorifice, cum este cunoscutul decret al lui Acornion din Dyonissopolis, care a adus servicii statului și cetățenilor și a fost primit cu onoruri.

Locuitorii cetăților vest-pontice au respectat principiile simple ale filosofiei epicureene conform cărora omul trebuie să-și satisfacă nevoile imediate fără a se preocupa prea mult de ceea ce va urma. Din acest motiv moartea era văzută ca o nenorocire.

Inscripțiile funerare, în viziunea lui Vasile Pârvan, sunt imnuri adresate vieții. El spune: „Fiecare piatră de mormânt greco-romană e un imn al vieții: unii spun numai ce-au pierdut plecând la umbre, alții spun și însăși lauda vieții, preamărind-o ca biruitoare a morții prin cultul amintirii faptelor omenești”. Autorul vede aici începutul vanității omenești, iluzia perenității amintirii, a renumelui sau a gloriei.

Lauda vieții, în epigrafia thanatică, este văzută în două moduri în funcție de modul în care omul se vede în raport cu societatea: ca părtaș al vieții publice sau ca individ singuratic. În primul caz este un imn al gloriei în timp ce, în al doilea, este unul al fericirii.

Cei care au servit societatea, i-au hrănit pe săraci, au apărat orașul sau au învins în arenă, și-au prezentat viața pe pietrele funerare susținând că sunt merituosi, că își

merită gloria, că au dreptul la ea. Cuvintele lui Vasile Pârvan sunt foarte sugestive în acest sens: „Gloria este o realitate spirituală de caracter exclusiv social. Viața individuală poate fi totuși o povară de care să ne dorim liberați prin moarte, adesea tocmai din cauza gloriei, în orice caz, cu toată gloria, ori cât de multă satisfacție ar produce iubirea de sine a individului și ori câtă invidie celor dimprejurul lui... Ce e însă fericirea? E gând ori e sentiment? E trăire multilaterală și expresibilă, ori e trăire momentană, unilaterală și nedefinibilă? E stare de suflet subconștientă, ori e tocmai dimpotrivă conștiință potențată?”

Am prezentat doar o parte dintre ideile filosofice și religioase exprimate de marele istoric în paginile „Revistei Istorice”. Ele sunt mai numeroase și pot fi considerate actuale. Oricum, pentru perioada în care au fost expuse ele erau moderne trădând o preocupare a lui Vasile Pârvan pentru ceea ce se numește astăzi interdisciplinaritate. Consider că putem vorbi despre acest concept la Vasile Pârvan dacă avem în vedere că el a făcut aprecieri complexe atât asupra vieții politice și sociale a locuitorilor orașelor vest-pontice din antichitatea greco-romană, dar și asupra mentalităților sau ideilor lor filozofice.

El a demonstrat prin acest studiu, ca și prin întreaga sa operă, o profundă cunoaștere a istoriei acestor locuri dar și o înțelegere a realităților din epocă. Nu trebuie să uităm că acest studiu a fost publicat cu 90 de ani în urmă dar a reușit să surprindă tabloul complex al unei societăți împărțite în bogați și săraci, o societate în care preocuparea esențială a oamenilor simpli era asigurarea traiului zilnic și nu exprimarea unor idei filozofice profunde. Aceste din urmă nu lipsesc, dovadă fiind inscripțiile, fie ele funerare sau de altă natură, care exprimă o multitudine de atitudini și de opinii ale oamenilor în fața provocărilor vieții de zi cu zi și a provocării supreme: trecerea la „cele veșnice”.

Mai trebuie să menționez că Vasile Pârvan a publicat și alte studii în paginile „Revistei Istorice”, studii care ne ajută să ne facem o imagine asupra varietății temelor abordate de savantul român. De altfel, nu este singurul istoric de mare valoare care a publicat în paginile „Revistei Istorice”, mari nume ale istoriografiei românești au semnat articole și studii în paginile revistei conduse de Nicolae Iorga ceea ce denotă valoarea ei de necontestat. Multe dintre aceste studii se constituie în contribuții valoroase la istoria universală și a românilor.

Anca Dobre, bibliograf

O sinteză literară

O mărturie concretă a preocupărilor literare și lingvistice ale profesoarei Arșaluis Sarchizian Gurău este și acest volum, care urmează *Ghidului de conversație Româno-Armean* (București, 2011) și numeroaselor studii și articole publicate în revistele: „Tomis”, „Ararat”, „Foaia noastră” (Ungaria), „Echinocliu comunitar”, „Mercur”, „Dobrogea culturală”. Tematica abordată constituie o proiecție a unor valoroase creații din literatura română sau a unor apariții editoriale semnate de scriitori armeni.

Volumul semnat recent, *Critice și lirice*, cuprinde eseuri, traducere, creație lirică, note critice, comunicări științifice, subsumate gândului fidel de identitate la civilizația armeană.

De la un capăt la altul, volumul se raportează la istoria armenilor stabiliți în străvechiul Tomis, considerat o patrie adoptivă. Scriitoarea este implicată în acest demers de cunoaștere a poporului armean. A depus o bogată activitate cultural-științifică: a organizat spectacole, programe de studiu, sesiuni de comunicări.

Nu o dată a semnat studii despre alfabetul armean, despre epopeile naționale ale poporului armean, despre personaje mitice, despre legende și balade. Are o conștiință etnică fără fisuri pentru care depune o muncă neobosită cu pricepere și dragoste, așa cum declară în studiul intitulat „Prezentul continuu”.

Cartea de față are o dimensiune istorică și lirică și aduce într-un tezaur de bibliotecă o notă distrinctivă despre o etnie pe care o cunoaștem mai puțin și care ființează în spațiul cultural tomitan, un spațiu în care spiritul meditativ este mereu prezent.

Studiile antologate au un tonus vigoșos și incită la lectură aruncând o proiecție convingătoare asupra activităților desfășurate de comunitatea armeană.

Autoarea a avut ca opțiune inserarea studiilor interdisciplinare: istorie, etnologie, gramatică istorică, elemente de cult, muzeografie. Acest lucru dă specificitate și profunzime volumului la care s-a gândit și care întregește o sferă importantă de informație pentru bibliografia dobrogeană.

Creațiile sale – eseuri scrise la momente aniversare, versurile, comunicările științifice – și-au găsit locul în această apariție editorială.

Constanța Călinescu, scriitor

· BIBLIOLOGIE ȘI ȘTIINȚELE INFORMĂRII ·

Despre CZU: dezvoltare vs. înlocuire

Aflăm din comunicatele IFLA (International Federation of Library Association) – Newsletter din decembrie 2012 – despre noutățile din secțiunea 29 – *Clasificare și Indexare*. Acestea prevăd, printre alte măsuri organizatorice, actualizarea și dezvoltarea Clasificării Zecimale Universale.

În ultima perioadă, statutul CZU în bibliotecă, în general, a căpătat un ușor caracter anacronic. Există multe opinii în breasla bibliotecarilor din țara noastră, care nu doar prevăd sfârșitul folosirii acestui sistem în bibliotecă, dar se și grăbesc să-l înlocuiască cu diverse tipuri de tezaure, menite să ajute, mai eficient, la indexarea și regăsirea informațiilor.

Studiind istoricul clasificărilor în instituțiile de depozitare ale cunoștințelor umane, se impune ușor ideea unor motivații pragmatice de aranjare a acestora într-o ordine și conform unor criterii bine stabilite, având în vedere creșterea numerică a colecțiilor, proporțional cu evoluția cunoașterii.

Un exemplu semnificativ de clasificare îl poate constitui cea folosită în cadrul legendării bibliotecii din Alexandria, construită în jurul anului 295 î. Ch., care a avut un prim îndrumător pe cărturarul Demetrios din Phaleron (295-289 î. Ch.). În vederea aranjării papirusurilor existente, eruditul grec Calimah din Cirene a gândit o ordonare în funcție de genurile literare și de conținutul major al acestora: filozofie, istorie, geografie, astronomie etc., până la 120 clase, astfel încât PINAKES a devenit primul catalog important din istoria civilizației. Acesta nu s-a păstrat, din păcate, dispărând în celebrul incendiu care a distrus anticul așezământ de cultură.

Începuturile clasificărilor documentare care implică folosirea notației zecimale datează din secolul XIX și au avut loc în mai multe etape, legându-se în principal de numele fizicianului André Marie Ampère, dar și de al bibliotecarului american Melvil Dewey. Începând cu 1895, belgianul Paul Otlet a dezvoltat și inovat schema lui Dewey, transformând-o în ceea ce va deveni mai târziu clasificarea zecimală universală. În esență, schema de clasificare constă în ordonarea totalității cunoștințelor umane în 10 mari clase, notate zecimal, pornind de la general la particular.

Revenind la prezent, trebuie spus că se impun două aspecte în dezbaterile legate de CZU: 1. dezvoltarea asigurată de organismul internațional în domeniu – IFLA prin Consorțiul CZU; 2. folosirea CZU în bibliotecile românești (atât actualizarea cât și cunoașterea de către bibliotecari). În ceea ce privește dezvoltarea, cea mai recentă ediție „*Extensions and Corrections to the UDC, 34(2012)*” include toate schimbările introduse în CZU în 2012 și noi propuneri, dintre care spicuum: schemă revizuită în lingvistică (limbi romanice și africane), revizuire în clasa 58 (biologie – nevertebrate), schimbări și extensii în clasa 79 – divertisment, clasa 007 – teoria sistemelor, 1 – filozofie, 512.7 – geometrie algebrică, 347.6 – dreptul familiei (căsătorie, parteneriate, uniuni) etc. Acestea arată că sistemul CZU este un organism viu, în permanentă schimbare și actualizare, ce urmează îndeaproape ansamblul cunoștințelor umane. În mod oficial, în bibliotecile românești se folosește clasificarea zecimală universală, atât pentru așezarea (ordonarea) fondului de carte în secțiile de împrumut, cât și pentru indexarea publicațiilor. Așa cum remarcăm mai sus, sunt multe dezbateri pe marginea oportunității utilizării ei în continuare.

Singurul tezaur de subiecte controlat care există la noi este LIVES-RO, tradus și adaptat din limba franceză după originalul RAMEAU (ed. 1999 și 2004 – Biblioteca Națională a Franței). Aflat încă în faza de validare a termenilor, acest tezaur nu este gata să fie aplicat în bibliotecile românești. Astfel încât, înlocuirea CZU cu tezaure de subiecte nu este o soluție care poate fi adoptată în prezent. În schimb, aceste două modalități de indexare –

CZU și tezaurele de subiecte controlate - pot fi folosite concomitent, ele chiar își potențează utilitatea. Spre exemplu, în Biblioteca Națională a Germaniei există softuri care ajută la reducerea timpului alocat pentru operațiunile de indexare, datorită creșterii numărului de publicații. Astfel, s-a procedat la alcătuirea automatizată a unui tezaur DDC (Clasificarea Zecimală Dewey), cu echivalența subiectelor în domeniul medical, aplicat la lucrările de specialitate indexate.

Pentru ușurarea accesului utilizatorilor la bazele de date ale bibliotecilor, pe plan internațional, au fost alcătuite tezaure de subiecte (mai cunoscute ca vedete de subiect) în diverse limbi. La noi în țară, fiecare bibliotecă și-a construit propria bază de vedete de subiect, în concordanță cu orizontul de așteptare al cititorilor, din această cauză neexistând uniformitate națională în folosirea termenilor.

Venind în întâmpinarea publicului care folosește serviciile noastre, mulți bibliotecari gândesc că limbajul cifrat al clasificării zecimale ar constitui un impediment major în „navigarea” prin bazele de date ale bibliotecilor. Acești colegi uită că zeci de ani înaintea „erei informatizate”, tradiționalele cataloage sistematice erau intens consultate de către cititori, care decodificau fără probleme suitele de numere înscrise pe etichetele fișierelor.

Un catalog sistematic modern, în sistem informatizat, nu este altceva decât o bază de date cu legături (link-uri) clare între indicele de clasificare și vedeta de subiect.

Acest deziderat poate fi îndeplinit (vezi exemplul din Germania) cu condiția alcătuirii unor tezaure de subiecte controlate (uniforme la nivel național), dar și a utilizării optime a clasificării zecimale. De ce să folosim în continuare CZU? Pentru că CZU este un sistem cifrat, recunoscut universal (așa cum matematica este un limbaj universal), lipsit de ambiguitate, coerent, ierarhic, extensibil.

Cunoașterea temeinică a caracteristicilor și structurii CZU de către bibliotecarii din România, indiferent de zona lor de activitate din bibliotecă, ar duce la înțelegerea deplină a utilității și aplicabilității ei.

Cât despre actualizarea în permanență și la timp a tabelelor CZU în bibliotecile românești, acesta ar trebui să fie un efort colectiv, care chiar merită să fie făcut.

Georgica Meiroșu, bibliotecar

Poetica imaginarului la Mateiu Caragiale

Mateiu Caragiale se înscrie în orizontul literaturii române ca un scriitor aparte, de o căutată originalitate, totuși fermecătoare, atrăgătoare prin parfumul său estetizant inconfundabil. Marcat profund de numele și renumele de literat al tatălui său, Ion Luca, Mateiu a căutat întotdeauna să se legitimeze prin diferență, să-și afirme propria identitate printr-o replică negatoare la adresa valorilor impuse dinafară. Și opera sa literară nu face excepție: ea poate fi văzută ca o valorificare a unor concepții total opuse celor ale ilustrului său părinte. Critica literară a subliniat rolul constructiv pe care această opoziție față de modelul patern l-a avut în conturarea personalității sale artistice.

Opera lui Mateiu Caragiale, deși nu de mare întindere, acordă un spațiu enorm tablourilor nocturne. Vom evidenția faptul că, în ceea ce privește poetica imaginarului, regăsim în această operă structuri și simboluri specifice „regimului nocturn al imaginii” (cf. Gilbert Durand – „Structurile antropologice ale imaginarului”). Vom mai încerca să distingem formele pe care le ia o cunoscută temă barocă, „Viața e vis”, în opera mateiană, temă valorificată dintr-o perspectivă estetică modernă și legată indisolubil de regimul nocturn al imaginarului.

Regimul nocturn al imaginarului

În secolul 20, două nume se constituie în adevărate pietre de hotar în ceea ce privește studiul imaginarului: Gaston Bachelard și Gilbert Durand.

Pentru Bachelard imaginea literară se definea astfel: „Nu merită numele de imagine literară decât ceea ce comportă originalitate. O imagine literară este un sens în stare născândă; cuvântul, bătrânul cuvânt, capătă prin ea o semnificație nouă. Dar asta nu-i de ajuns: imaginea literară trebuie să se îmbogățească cu un nou onirism. Să semnifice altceva și să provoace un alt mod de a visa, iată dubla funcțiune a imaginii literare”. El a realizat o primă sistematizare a imaginilor literare în funcție de raportarea lor la unul dintre cele patru elemente fundamentale ale sistemului aristotelic: apa, aerul, pământul și focul.

Preluând concepția lui Bachelard, Gilbert Durand completa: „Analogon-ul pe care-l constituie imaginea nu e niciodată un semn ales arbitrar, ci e întotdeauna motivat intrinsec, adică e totdeauna simbol. [...] În simbolul constitutiv al imaginii există o omogenitate a semnificantului și a semnificatului în cadrul unui dinamism organizator”.

Antropologul francez stabilea apoi coordonatele principale ale demersului său taxonomic: „Pentru a studia în concreto simbolismul imaginar trebuie să ne angajăm cu hotărâre pe calea antropologiei.

[...] Pentru aceasta trebuie să ne situăm în mod deliberat în ceea ce vom denumi traseul antropologic, adică schimbul neîncetat care se produce la nivelul imaginarului între pulsuniile subiective și asimilatoare și somațiile obiective emanând din mediul cosmic și social. [...] Imaginarul nu e nimic altceva decât acest traseu în care reprezentarea obiectului se lasă asimilată și modelată de către imperativele impulsionale ale subiectului și în care, reciproc, reprezentările subiective se explică prin acomodările anterioare ale subiectului la mediul obiectiv”.

Principala delimitare în sistemul imaginarului la Durand este cea dintre cele două regimuri ale imaginii: „Principiul planului nostru va fi bazat simultan pe o vastă bipartiție între două Regimuri ale simbolismului, unul diurn și altul nocturn, și pe tripartiția reflexologică. [...]

Vom opune acest Regim Nocturn al simbolismului unui Regim Diurn structurat pe dominantă posturală, cu implicațiile sale manuale și vizuale, poate și cu implicațiile sale adleriene de agresivitate. Regimul Diurn referindu-se la dominantă posturală, la tehnologia armelor, la sociologia suveranului mag și războinic, la ritualurile înălțării și purificării; Regimul Nocturn subîmpărțindu-se în dominantă digestivă și dominantă ciclică, cea dintâi subsumând tehnica recipientului și cea a habitatului, valorile alimentare și digestive, sociologia matriarhală și nutritivă, cea de-a doua grupând tehnica ciclului, a calendarului agricol și a industriei textile, simbolurile natu-

rale sau artificiale ale întoarcerii, miturile și dramele astro-biologice”.

În ceea ce ne privește, vom căuta afinitățile prozei mateine cu simbolurile regimului nocturn al imaginii. Despre acesta Durand mai spune: „Regimul Nocturn al imaginii se va afla în mod constant sub semnul conversiunii și al eufemismului. Primul grup de simboluri pe care îl vom studia e alcătuit pur și simplu dintr-o inversare a valorii afective atribuite fețelor timpului. [...] Al doilea grup va fi axat pe căutarea și descoperirea unui factor de stabilitate în sânul fluidității temporale și se va strădui să sintetizeze aspirațiile la o lume dincolo de transcendență și intuițiile imanente ale devenirii. Atât într-unul, cât și în celălalt grup există o valorificare a Regimului Nocturn al imaginilor, dar într-un caz valorificarea e fundamentală și inversează conținutul afectiv al imaginilor și atunci în chiar sânul nopții spiritul își adulmecă lumina, căderea se eufemizează în coborâre, iar prăpastia se minimalizează sub formă de cupă, în timp ce în celălalt caz noaptea nu e decât o necesară propedeutică a zilei, o neîndoielnică făgăduială a zorilor”.

Primul mare grup de simboluri, pus sub semnul dominantei digestive, cuprinde simboluri ale inversării și simboluri ale intimității. În prima serie regăsim: eufemizarea pântecelui digestiv și sexual, căderea transformată în coborâre, complexul lui Iona, tema încastrării, dedublarea, culorile și muzica – imnuri închinare nopții, Mater Genitrix (Marea Mamă, acvatică sau telurică). Între simbolurile intimității vom regăsi: mormântul, caverna-locuință, centrul sacru, corabia, cochilia, cupa și Graalul; trecând de la recipient la conținut, mai întâlnim laptele ca aliment arhetip, miera, băutura sacră și băutul ritual, sarea și aurul alimentar.

Al doilea mare grup de simboluri este supraordonat de o dominantă ciclică. Între simbolurile ciclice se grupează: ciclul lunar, androginul, ciclul vegetal, metamorfoza, patimile Fiului, inițierea, jertfa, orgia, bestiarul lunii (balaurul, monstrul, melcul, șarpele cosmic, crisalida, mielul ș.a.), țesătura, arhetipul roții, crucea, focul, pomul antropomorf.

Ștefan Pleșoianu, bibliotecar

(continuare în nr. următor)

Sacralitatea în proza lui Ștefan Bănuțescu

Ștefan Bănuțescu a reușit să creeze o proză care aparține realismului mitologic congener folclorului și dimensiunii fantastice. Lectorul trebuie să fie atent la simbolurile care trădează ezoterismul folcloric, pentru înțelegerea căruia este necesară aflarea izvorului, sursei. În ceea ce privește fantasticul, acesta vizează „acceptabilitatea ontologică”, lucru ce va oferi specificitate oricărei opere literare.

„La nivelul lumii reprezentate, fantasticul dezvoltă o structură de contrast, antinomică, paradoxală în raport cu cunoașterea comună, împărțită”. Astfel se instaurează o ordine diferită de cea reală, o ordine care îi facilitează lectorului escapada. Sunt vizibile în proza lui Ștefan Bănuțescu, pe lângă mituri și simboluri arhetipale excepționale, și „infuzii de grotesc și absurd (...) cu tendință spre parabolă prin vehicularea unor motive literare autohtone și universale- totul rodind pe seama unei autoconfesiuni înfrigorate.”

„Ștefan Bănuțescu poate fi subsumat unui filon românesc al *realismului magic*, alături de un Fănuș Neagu, Dumitru Radu Popescu sau Constantin Ţoiu. (...) Ștefan Bănuțescu construiește un univers cu irizații fabuloase, fixat într-un trecut atemporal. O lumină aparte scaldă peisajele și personajele, învăluindu-le cu o aură de poveste.” Magia este nelipsită din paginile povestirilor lui Bănuțescu, ea reprezentând: „prelungirea firească a realului și totodată principiul ordonator al existenței colective. Oamenii o acceptă ca pe propria lor religie, fără cea mai mică crispă; străin de obișnuita încărcătură eruptivă, magicul primește, incert, un regim epic *qvast-feeric*; oamenii adoptând cu naturalețe optica unor copii mari.” De exemplu, lui Corbu, personaj din nuvela *Dropia*, îi plăceau basmele pe care le zicea sub formă de cântec.

În pofida unei linii stilistice ferme, reluarea și adâncirea unor motive și simboluri recurente într-un spirit rapsodic și vizionar genuin, mesaje ascunse în texte, creează un efect de irealitate. Pe de altă parte războiul, pierderea identității ori destinul valorificării rituri, practici magice, ceremonialuri, obiceiuri precum Boboteaza, alergările de cai, răpirea fetelor de către flăcăi etc. Prin recursul la fantastic, arhetipurile și simbolurile trimit spre arhaicitate. Sunt prezente, de asemenea, și unele practici ancestrale cu substrat păgân care

relevă o lume veche actualizând fantasticul de origine folclorică (vezi nuvelele *Mistreții erau blânzi*, *Dropia*, *Vară și viscol*).

La o lectură atentă a prozei bănuțesciene se poate observa faptul că scriitorul „nu lucrează cu percepții, ci cu imagini; modelul pe care îl are în minte nu este lumea din afară (cum se întâmplă în cazul romancierilor *realiști*, precum Al. Ivăsiuc sau Augustin Buzura), ci o lume interioară, recreată din fragmente de amintiri, senzații și impresii.”

În ceea ce privește spațiul, acesta este unul aparent exterior fluxului precipitat al istoriei, este: „circumscribit între niște coordonate de viață, împietrite de timp, de o vitalitate eroică primitivă, cu unghiul de vedere al epocii contemporane, cu instanțele acesteia, din perspectiva unei lucidități afective. În același timp fiind creator de atmosferă exotomitică, scriitorul închipuie un soi de parabolă și de legende, de structură foarte modernă. Unele nu sunt străine, ca formulă, de narațiunile simbolice ale lui Franz Kafka.”

Astfel, spațiul în care se mișcă personajele este un veritabil labirint în care eroii devin prizonierii unor evenimente pe care nu le pot controla și care le invadează existența. Acesta este și unul din motivele pentru care Ștefan Bănuțescu este considerat: „un captator de singularități, mai exact un inspirat creator de atmosferă; spațiul însuși e un personaj dominant; episoade prezente ambiguizate, tablouri cu vibrații de profundă străvechime, toate vorbesc despre regresivitatea în arhaic.”

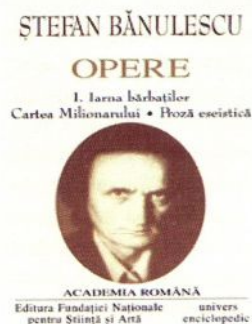
Interesantă este imaginea preotului care este laicizată în multe dintre operele lui Ștefan Bănuțescu. Astfel, în *Mistreții erau blânzi*, preotul este o persoană locvace, îi place să vorbească mult, mărturisindu-i lui Condrat că s-a pierdut printre oamenii aceia ai apei, neavând cu cine vorbi își pierduse treptat statutul de „spirit înalt”. Așadar, acea lume a apei îmbolnăvește și transformă. Izolarea, singurătatea, nevoia de a vorbi, l-au adus pe preot în stadiul de a vorbi doar în somn. În același context al desacralizării apare imaginea bisericii itinerante, ce ar trebui mutată într-un loc uscat unde să se usuce atât biserica, cât și sfinții din ea. Apare ideea bisericii mobile care poate fi mutată într-un alt loc, ca și în romanul *Cartea milionarului* unde biserica era pe roate. Acest lucru demonstrează faptul că oamenii

aveau credință nestatornică la fel ca și biserica, o credință a lor, o credință a Câmpiei Bărăganului.

Cu toate că imaginea preotului este degradată (preotul Ichim nu aude, vobește mult, are un picior de lemn), este nevoie de acesta pentru a oficia slujba de înmormântare la care sunt așteptați și lăutarii Dache și Laliu. Diaconul pare insensibil în fața nenorocirii lui Condrat și a Feniei: își aprinde o țigară, le cere lăutarilor să cânte ceva vesel, ceva cu pământ și iarbă, săturându-se de bocetele de la înmormântări. Este evidentă nevoia de pământ, de uscat chiar și în momentele de durere, de jale în urma pierderii unui copil.

„Preotul are vocația frumosului, dar nu a sacrului. E un bolnav, mai degrabă exilat aici decât rămas pentru a păstori sufletele: aspirațiile i-au murit; nici funcția de cronicar n-o mai poate îndeplini din cauza bolii: *Dar scleroza m-a atins, voi nu vedeți decât că mi-am pierdut piciorul, dar mi-a atins și vinele de la mâini și nu pot apuca nici măcar tocul ca să notez anul, ziua, luna, ora. M-au îmbolnăvit apele și iernile voastre păcătoase, care l-au făcut să țipe gros și pe un poet al dragostelor delicate, cum a fost Ovidiu.*”

Ștefan Bănuțescu creează mitologia câmpiei în care figurile sunt impregnate de straniețea locului. Apa îmbolnăvește, la fel ca și nevoia de pământ, nevoia de un loc în care să poată Condrat înmormânta pruncul mort. Până la urmă este dus la final ritualul înmormântării pruncului, coșciugul fiind îngropat pe pământ, sub scândurile cancelariei școlii care va deveni locul salvator în fața potopului, în fața apelor care înghit totul. Școala va fi centrul salvator, *Centrum Mundi*, va avea același rol ca și Arca lui Noe.

(continuare în pag. 11)

(continuare din pag. 10)

În nuvela *Satul de lut*, compozitorul de lieduri a fost preot, dar acum cântă prin casele oamenilor cântece de pahar și lucrează la un poem simfonic intitulat „Satul de lut”. Așadar, în această nuvelă avem de-a face cu o imagine a preotului artist care dorește să se desăvârșească prin arta muzicii.

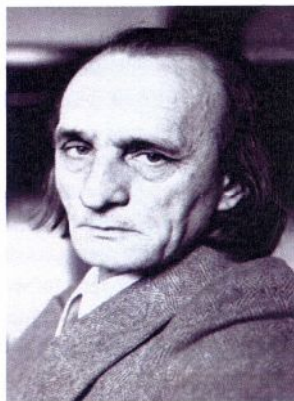
În nuvela *Vară și viscol* întâlnim un parastas făcut de mătușa Sofia pentru Grigore Nereju. Aceasta se ocupă îndeaproape de pregătiri: aburește grâul în cazan, coace dovleacul pe jar, frige batalii grași pe două scânduri late pe care îi umple cu o amestecătură de morcovi, ceapă, roșii, mărar, măruntaic tăiate, ouă bătute, urdă, boabe de porumb de lapte, la final batalii fiind înveliți în foi verzi de știuleți de porumb muiate în seu fierbinte.

Pomenirea mortului se face cu batal fript și cu bulgur, grâu spart mare. Colivă nu se face, oamenii având alte obiceiuri. Se pregătesc și felinare pentru priveghi din pepeni verzi. La priveghi vin și bătrâni de pe tărâmul celălalt care trebuie să întrebe ce este de întrebat. În ograda Sofiei se aprind trei focuri de priveghi. Acești bătrâni de pe lumea cealaltă sunt îmbrăcați cu cojoace întoarse și au măști pe față. Ei execută un ritual, se prind de mâini și se rotesc de câteva ori prin fața meselor, în jurul focurilor de priveghi, strigând: „Omule-pomule, omule-pomule, omule-pomule”.

În timp ce bătrânii executau ritualul, la poarta din spatele ogrăzii stătea o căpetenie cu o mască ce avea o parte veselă și una tristă. Căpetenia lovea de câteva ori cu un toiag în scândurile porții și măștile se desprindeau așezându-se în grupuri împărțite lângă cele trei focuri. Lângă focul din mijlocul ogrăzii vine și lăutarul care începe să cânte. Un întreg ritual are loc, fiind respectate toate etapele priveghiului. Preotul nu aude, nu vede bine, a închis cărțile de mult. Slujbele sunt ținute de dascălul care ține mai mult obiceiurile vechi ale pământului decât de cele creștine, amestecând datinile, mai ales la nunți și la priveghiuri, unde satul are obiceiurile lui. Dascălul este din neam de negustori de cai de baltă, prinzând repede slujba obiceiurilor din sat. Acesta nu știe literele, dar cu toate acestea știe Biblia pe de rost, fiind un om ager, reușind astfel s-o învețe de la preot.

Așadar, priveghiul lui Grigore Nereju este ceva frumos, este un fel de sărbătoare pentru curajul celor vii, unde vin bătrâni de pe lumea cealaltă pentru a cere sufletul celui mort.

În această nuvelă este descris un ritual al trecerii, unde sunt evidente: „Formule sacramentale unice, adevărate poeme venite de dincolo de timp, rostite solemn transformă spectacolul măștilor într-un spectacol al unei lumi ascunse, existând dincolo de timp. Scriitorul înregistrează tot, el este caligraful, grefierul: *O mască de floarea-soarelui se apropie de masa Tobolului, îi mângâie barba de călți, îi dă părul lung de cal la o parte de pe frunte, îi pipăie coarnele de berbec împletite cu spice de grâu și zice: - Cânepa pe care o sădeam eu era mai albă, caii pe care-i știu eu erau roibi și nu murgî, iar berbecii grași și ciuși. Ești din alt timp, mai dinainte. Cinstit să fii, nu ți-ai rușinat vremea. Cândte bătea vremea, bărbatul meu, neamul tău dinspre vremea mea, avea dinți de lapte... Salcia care crește și din lemn uscat, ne mai știe pe toți... Oamenii continuă lumea animală, un lanț al ființării leagă toate făpturile.”*

În romanul *Cartea milionarului* instabilitatea spațiului este accentuată de apariția bisericii pe roate, acest lucru face ca locuitorii Dicomesciei să nu aibă un lăcaș stabil de cult: „dicomesienii nu au un templu stabil, ci un templu pe roate. O biserică pe roate, semn al instabilității istoriei și al haosului care amenință spațiul, nu știu prea bine cine e Dumnezeu și îl poartă încă într-o căruță alături de ei să vadă dacă li se potrivește și dacă poate răbda până la sfârșit ceea ce răbda ei.”

Omul care spune că a văzut biserică pe roate nu poate fi decât unul bătrân. Astfel, Fibula descrie această biserică ca având: „pereții lungi din scândură negeluită, roți înalte cu butuci groși și două oiști, una la pronaos, alta la altar. Caii puteau fi înhămați fie într-o parte, fie în alta, amintind se pare vremi de început de istorie, când dicomesienii câmpiei erau surpinși de năvăliri turcești ori tătărești sau de oricare alte invazii venite din toate părțile și când, în

grabă, puteau înhăma la oiștea care le era mai la îndemână și să fugă apoi spre munți călări pe caii lor mici și păroși cu bărbi și coame până la genunchi, având în fruntea convoaielor Biserica pe Roate unde își urcau și-și ascundeau fecioarele și lăzile cu sămânță de grâu.”

Această biserică este o avere pe care dicomesienii nu o prețuiesc, folosind-o de Bobotează pe post de car de petrecere. Ea a avut rolul de a apăra bogățiile dicomesienilor: semințele de grâu care simbolizau fecunditatea și fecioarele care simbolizau puritatea. Preotul paroh este un om care are multe nefericiri „și înapoia lui, și în fața lui, de aceea și când mănâncă spune și oftează printre înghițituri *Of viață amărâtă!* De unde îi vine și porecla de *Viață Amărâtă*”, fiind nemulțumit de viața pe care o duce.

Tot în roman întâlnim un altfel de botez decât cel din nuvela *Masa cu oglinzi*, unul prin care personajul capătă o nouă identitate, primește o poreclă care trebuie să fie potrivită individului astfel încât acesta să se înobileze, să fie respectat și admirat. Așadar, o poreclă *rea* ar marca pe viață individul și l-ar putea izola de comunitatea în care trăiește. Milionarul are statutul unui inițiat care își pregătește cu grijă ucenicul, îl protejează, îl îndrumă, îl ferește de gurile rele ale celor din jur și îi pregătește apariția neașteptată și grandioasă în comunitate. Pentru obținerea succesului este nevoie de urmarea unui ritual ca la carte în care neinițiatul este pregătit pentru a da piept cu lumea, dar, pentru crearea unei noi imagini, a unei noi identități, este nevoie de găsirea unei porecle adecvate pentru Glad. Noua numire necesită mult timp și ceremonii.

Milionarul are singura poreclă care nu este *scarboasă* din Metopolis, pentru că, după cum afirmă chiar el: „metopolisienii au un gust străvechi pentru răutatea poreclelor, oamenii trăiesc și se mișcă înfierați fiecare cu câte o poreclă. Tu, străinule, caută din primele zile să capeți o poreclă cât mai puțin blestemată, să zicem *Roată-Strâmbă* sau *Roată-Rece*, astfel, dacă rămâi aici și capeți una mai rea, ești condamnat să fii socotit și batjocorit înzecit după răutatea poreclei.”

Așadar, încă de la început Milionarul își pregătește ucenicul și îl avertizează asupra pericolelor ce pot apărea în cazul obținerii unei porecle rele. Până să se îmbrace în haine de

(continuare în pag. 12)

(continuare din pag. 11)

general, Glad a trebuit să aștepte șase săptămâni, timp în care se apucase împreună cu sora Milionarului de o afacere cu lumânări de seu.

Milionarul oferea sfaturi lui Glad, îi zicea să nu circule încă prin Metopolis până nu va primi hainele de general de la marele general Marosin și că ar fi bine să se ocupe de o activitate de interior din cadrul viitoarei lui fabrici de lumânări. Îl avertizase, de asemenea, să nu îi facă prea multe servicii preotului sau să se urce în clopotniță în locul femeii-paracliser și să tragă clopotele în locul acesteia deoarece acest lucru va fi imediat sesizat de toți locuitorii. Femeia-paracliser arc obiceiurile ei, trage clopotul, mai spală o rufă, iar trage, curăță cartofi, taie morcovi sau le face pe toate în același timp folosindu-și atât mâinile cât și picioarele.

Obligațiile lui Glad în schimbul obținerii uniforme erau de-a-repara lui Marosin turnul de apă și filtrele, de a curăța canalele fermei, de a înlocui tuburile aspirante de beton pe sub pontoanele grădinilor de pe malul fluviului care trebuia să le facă numai noaptea, la lumina unor lămpi de buzunar sau a felinarului și neînsoțit de nimeni, cu excepția, bineînțeles, a surorii Milionarului, Iapa-Roșie. Generalul Marosin nu dorea să se afle aceste lucruri deoarece ar fi riscat să vină la porțile lui alți oameni care ar fi dorit să muncească ca să scape de sărăcie și de foamete. Acesta obișnuia să folosească la treburile fermei numai rudele sale și de aceea nu-l prefera pe Glad decât ca slujitor temporar și asta numai pe timpul nopții pentru a nu fi văzut de nimeni. Această decizie era luată și din cauza faptului că Glad era abia ieșit din închisoarea din Marmația, era un om compromis care vroia să își ia viața de la capăt, să facă avere. Dând dovadă de ambiție, acesta respectă sfaturile Milionarului și se ferește timp de câteva săptămâni de ochii oamenilor și pe timpul zilei muncește sub șopron la instalarea fabricii de lumânări de seu, iar noaptea la ferma generalului Marosin, în orele fixate de acesta.

La încheierea săptămânilor de lucru, respectate cu strictețe și regulile impuse de Marosin și de Milionar, Glad sfârșește robia, se bărbiește, sosind clipa mult așteptată în care acesta avea să iasă la lumina zilei pe străzi, avea să salute și avea să se răspundă sau nu la salut. După ce s-a pieptănat, Glad a început să se îmbrace cu grijă în hainele de general și a mers

la Bodega Armeanului unde a cheltuit câțiva lei și s-a plimbat cu barca până la Cetatea de Lână și înapoi, căpătând porecla pe care Milionarul i-o pregătise cu atenție și i-o calculase în așa fel încât să nu cumva să obțină alta. După aproape două luni de chin, acesta obține porecla de: Generalul Glad. Acest botez ieșit din comun presupune un ritual bine pus la punct care se aseamănă foarte mult cu traseul inițiat pe care trebuie să-l ducă la capăt eroii din basme pentru a deveni inițiați.

În *Masa cu oglinzi*, tânărul Caius împreună cu sculptorul Martes și cu artistul scenograf Bendorf execută un ritual al îmbăierii sacre, după ce le apare în față Constantin Pierdutul Întâiul, despre care legenda spune că: „vine atunci să se scalde, în serile rare când la capetele câmpiei începe să crească o apă străvezie, ireală, un fel de abur prin care păsările nu zboară... iar lumina de scară a soarelui se transformă în chipurile celor ce au trăit cândva și azi nu mai sunt, mai ales în chipuri de femei care au sfârșit cu dragostea netrăită.”

Constantin Pierdutul Întâiul este un fel de divinitate a locului, un Crist de care se tem toți locuitorii, care apare și dispare asemeni unei năluci. Vederea acestuia, îi va face pe cei trei să se îmbăieze într-o apă care a apărut ca prin miracol, aceasta fiind de fapt „apa celor fără de viață și cine intră-n ea se pierde”, după cum afirmă chiar tânărul Caius. Totul pare a fi un ritual care regenerează, în numele sacralității Câmpiei.

După acest ritual sacru, cei trei ajung într-o stație unde un militar îi zice lui Bendorf că pe acolo nu mai trece niciun tren, nici acolo, nici altundeva. De aici reiese faptul că după ritualul îmbăierii în apa sacră, miraculoasă, cele trei personaje pătrund în altă lume, trenul fiind simbolul vehiculului care face posibilă traversarea dintr-un spațiu profan într-un spațiu sacru. Același motiv al trecerii îl întâlnim și la Mircea Eliade în nuvela fantastică *La țigănci*, unde Gavrilescu părăsește spațiul profan, orașul, spațiul vieții cotidiene, cu ajutorul unei birje care îl duce la țigănci, spațiu sacru, loc de care este atras, loc din care simte că face parte după ce a trăit experiența suspendării timpului.

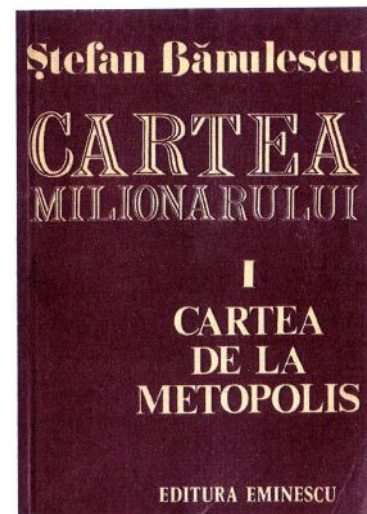
În concluzie, ceea ce descoperă cititorul în operele bănulescien nu este „o lume cu oamenii, credințele ei: lume veche care poate asigura certitudinile unui arbore

genealogic.” Avem de-a face cu camuflarea sacrului în profan, lucru care poate fi indentificat și la Eliade, fapt ce face din Ștefan Bănulescu un urmaș al celui din urmă. Până la urmă, sacrul este reprezentat poate chiar de Câmpie, loc întins, fără margini, fără limite, loc care emană o credință a pământului, a soarelui și a ierburilor, a vegetalului care invadează viețile oamenilor de acolo la fel ca apele.

Cornel Ungureanu observă foarte bine faptul că în proza lui Bănulescu apar mereu locuitori prin care Deus trăiește, doar că aceștia nu sunt capabili să-și ducă la bun sfârșit misiunea sacră, neputând să îi facă pe oameni să simtă prezența Tatălui. Avem, de fapt, un Univers în care Tatăl lipsește, cititorul fiind trimis la un Deus absconditus, „la Dumnezeul lui Mircea Eliade, la zeul care s-a retras să se odihnească.”

„Chiar și când divinitatea supremă dispare cu desăvârșire din cult și e uitată, amintirea ei supraviețuiește, camuflată, degradată în miturile și povestirile despre paradisul primordial, în inițierile și în narațiunile șamanilor și ale medicine-men-ilor, în simbolul religios (simbolurile centrului lumii, ale zborului magic și ale înălțării, simbolurile cerești și ale luminii etc.) și în unele tipuri de mituri cosmogonice.”

Mirela Moldoveanu, profesor

Călătorii în Țara Acvilelor

În urmă cu patru ani ajungeam în Albania, la Tirana, Durrës, Korça, Gjirokastrë și Crina, într-un adevărat tur de forță, ajutat la aceasta de câțiva buni prieteni (camarazi de excepție și șoferi pe măsură), călăuză fiind Luan Topciu despre care înțelesesem mai mult decât afișează în mod obișnuit, cu modestie coborâtă parcă dintr-o ușoară indiferență suverană (doctor în Litere, profesor universitar, critic și autor de volume în albaneză și română, consilier la Ambasada Albaniei la București). Atunci, având ca țintă declarată lansarea volumului („relatării”) „Bukure, Lek. Berbecul...” în versiune albaneză („Bukurani Lekë. Dashi...”), am parcurs în mare viteză și cu puține popasuri circuitul care conținea „rubricile” amintite, ca terorizați de acel „trebuie să...” sau de parcă ne-ar fi purtat înainte concurența implacabilului calendar, cu orar cu tot. Dar secvențele acelei călătorii au fost trăite cu intensitate, nu numai pentru că era ceva cu totul nou; din primele momente, Albania nu a încetat să ne uimească.

Eu, unul, știam cât știam despre Albania și albanezi din poveștile și istoriile bunicii, din ziare, de la televizor și din amintirile unor călători, din câteva monografii (publicate în România prin anii treizeci) și din puținele documente studiate pentru mine și pentru a întocmi textul-relatare cuprins în volum (mai mult o poveste „aproape medievală”). Prima călătorie a șters aproape totul și a pus câteva jaloane pentru o imagine nouă, de care m-am încredințat mai târziu și de la care, sunt convins, nu voi abdică.

Acum aproape patru ani am intrat în Albania, la Pogradec, noaptea, pe șoseaua de pe malul lacului Ohrid (cel mai vechi din Europa și cel mai adânc; vreo trei sute cincizeci de kilometri pătrați de luci splendid, cu multe specii endemice), și am părăsit-o cu un „la revedere” cu promisiuni tot noaptea, ieșind spre Grecia, pe o șosea înghesuită de păduri...

În cele patru zile: ospitalitatea remarcabilă, bunăvoința cu zâmbet deschis, forfota unci nații străvechi dar nespuse de vie, Tirana cu amalgamul de stiluri arhitecturale și agitația zi-noapte, reîntâlnirea cu Visar Zhiti (unul dintre cei mai de frunte scriitori nu

numai ai Albaniei, deocamdată tradus la noi numai cu poezie li cu romanul excepțional „Funeralii nesfârșite”), lansarea cărții și mai cu seamă întâlnirea cu domnul Loredan Bubani, adevărat senior, om de vastă cultură și traducător, tatăl domniei sale, Gjergj Bubani, fiind motorul unor publicații albaneze în România anilor treizeci („Shqipëri e Re”, „Kosova” și „Brumbulli”) și unul dintre traducătorii lui Eminescu și ai lui Caragiale - Arvanitul), apoi Adriatica la Durrës (port și stațiune în accelerată dezvoltare), Gjirokastrë-ul monumental, apoi satul de baștină al bunicii (Crina: un grup de treizeci de case strânse pe o înălțime, unde până și acoperișul bisericii este din piatră, așezare părănd pierdută de lume dar cu școală veche de vreo o sută și douăzeci de ani, clădită în marginea piațetei cu platan secular)... Și, desigur, peisajele superbe, monumentele, iarăși ospitalitatea, mâncarea excelentă gătită la fel și pentru creștinii de cel puțin două biserici, și pentru musulmani... Da. Albania este țara acelei biserici ortodoxe, Sfântul Nicolae, unde, pe la o mie nouă sute și douăzeci, se rugau atât creștinii cât și musulmanii (pentru că nu li se ridicase, încă, o geamie în apropiere).

În Constanța, cu fotografiile și filmele călătoriei, cât puteam de tihnit, limpezeam și așezam pe fâgașe evenimentele din acel mijloc de octombrie, încercând să înțeleg și mirându-mă. Ștusem de marile calități de gazde ale albanezilor, dar ce trăisem, în plină „epocă de refaceri” (mai cu seamă pentru Europa Estică) și a lui „Dă-mi să-ți dau!” depășea cu mult expectativa. Știam că România, ca o rudă mai mare (îndepărtată, totuși singura), sprijinise permanent Albania (până mai ieri...), parte a intelectualității albaneze și mișcarea de unitate și independență albaneză având baze de acțiune în București și Constanța, destui aromâni de frunte își au originile în Pind și Epir, de exemplu, știam că albanezii nu uită, dar, din nou, afecțiunea și respectul pentru „spațiul carpato-danubiano-pontic” erau de-a dreptul impresionante. Bunica îmi povestea deseori despre înclinația naturală a consăngenilor ei spre învățătură, dar la vremea aceea credeam că poveștile sunt adaptate pentru mine, care eram școlar, și nu mă ducea mintea să mă întreb, măcar, cum s-a încăpățânat o croitoreasă să-și țină fetele în liceu, chiar dacă aproape orbise de la migăloșenia cu ața și acul. Se adăugaseră

legende și istorii, foarte multe personalități de sorginte albaneză care străluciseră, în toate colțurile Lumii, în mai toate cele ale culturii, politicii și armelor, pentru ca prietenul-de-o-viață Luan Topciu să mă edifice cu privire la poezia albaneză care, de pe la mijlocul veacului al șaisprezecelea, își are „frumoasa grădină” în lumea poeziei moderne. Și altele... Multe.

Deasupra a tot ce întâlnisem: sentimentul vădit că vizitasem o casă a minunilor, știută dar puțin cunoscută, că vizitasem niște rude după o îndepărtare obligată de decenii și că legătura se restabilise firesc, într-o clipită. Ceea ce, desigur, m-a intrigat și m-a făcut să-mi promit o nouă călătorie în Țara Acvilelor (Sqipëria)...

Abia în prima decadă a acestei Iulie m-am putut ține de cuvânt. Prilejul: al doilea volum publicat în Albania, la aceeași editură Omsca-1 (inspiratul editor Luan Pengili, cu volume din Caragiale și Zhiti!) text poate scurt, pentru a cărui traducere au lucrat, pe rând, doamna Adriana Tabacu, Luan Topciu (abia își încheiase volumul despre Blaga, premiat în România!) și domnul Loredan Bubani: „Miku im Admirali”...

De data aceasta răstimpul a fost mai lung, periplul, mai scurt și mai „apăsător”... iar lucrurile au început să se așeze. Spun deschis că a fost cea mai frumoasă „aventură” cu o carte” a mea, aceasta fie și având în memorie și întâmplări de prin Vest... Capitolele acestei a doua călătorii sunt multe; pentru titlu (titlu lung) și subtitluri (aidoma), aș împrumuta ce s-a spus cândva despre o cetate antică din Dobrogea, poate cel mai vechi oraș din România, cum că ar fi locul unde zeei coboară pe Pământ, să vadă ce fac muritorii...

Drumul a fost, de fapt, o reparcurgere a celui din urmă cu patru ani: prin Ohrid (spațiul sfânt al vechilor slavi), pe latura lacului, până la Pogradec-ul albanez, unde am rămas o seară și o noapte, timp aproape suficient ca, într-o scurtă plimbare alături de gazdele noastre (despre doamna Renata Topciu, doctor, profesor universitar la universitatea Ovidius, între altele autoare a Dicționarului publicat în România, am scris și voi mai scrie!), în plimbarea de seară, deci, să aflăm tot mai multe despre Pogradec. Mi se păruse un orașel cochet, deși asaltat de modernitate, în unele locuri covârșind

(continuare în pag. 14)

(continuare din pag. 13)

atmosfera din vrac, ceea ce și este, numai că Pogradec-ul milenar înseamnă și un centru cultural de tradiție, scriitorii precum Mitrush Kuteli sau Lasgush Poradeci, ca și numeroși pictori, legându-și numele și opera de orașul de pe malul lacului Ohrid. Ca să mă coboare într-o relativă contemporaneitate (a doua zi, dimineață, urma lansarea cărții), Luan mi-a arătat și „zona interzisă”, „locul de vacanță” al „geniului politic și economic” Enver Hoxha, alt atroc dictactor, poate cel mai absurd din Europa celei de-a doua jumătăți a secolului trecut, realitate cu atât mai ciudată, cu cât Hoxha nu era un cizmar ratat, ci om cu școală (inclusiv la Montpellier)...

Pogradec a fost cel mai aproape de ceea ce îmi doream atunci, cu peisajele excepționale, cu viața de urbe selectă pe cale să se retrzească la viață, în mileniul al treilea după Hristos (autohtonii rămân nemulțumiți de anarhia care ar domni în noua configurație edilitară, dar...), cu istoria, cu legendele lui, cu tradiția artistică și culturală pe care o cred capabilă să reziste și să se plodească...

Călătoria a însemnat și un stagiul (ultrascort) de trei zile și jumătate în Tirana. Au fost, desigur, sărbătorile întâlnirilor. Cu Visar Zhiti care, cu toată încărcătura treburilor oricum încărcatului Minister al Culturii pe care îl conduce (m-am reținut de la a-l întreba când găsește timp și de scris; știu că pentru el, ca pentru oricare adevărat scriitor, scrisul este o necesitate sublimă sau o pacoste, oricum gelos și posesiv), a găsit timp să organizeze exemplar lansarea volumului. Cu remarcabila doamnă Zhiti. Cu Loredan Bubani, de data aceasta potrivit împreună niște amintiri legate de România și de albanezii cei vechi din România, istorii diverse, dintre care unele, cum ar cea a instalării primului post de radio în Albania (cu o inteligentă manevră a regelui Zog), având doza de umor... Cu Viorel Stănilă, ambasadorul României, același receptiv om de cultură pe care îl știam. Cu un oraș foarte agitat (Tirana aproape și-a triplat populația, în ultimele două decenii!), cu viață de noapte trepidantă, cu atmosferă mai degrabă de sărbătoare prelungită, fără promiscuitățile afișate din alte aglomerații puse pe așa-zisa distracție. Cu micile cafenele dintre care destule au păstrat aerul de altădată și unde, da, da, se mai poate bea o cafea la ibrice, dintre cele mai bune. Cu localurile în care se oferă mâncare cu gust. De altfel, albanezii sunt foarte grijulii cu mâncarea, deși nu fac mare caz din aceasta. Tradițional, bucătăria e „balcanică” (din partea

mea, o notă în plus pentru plăcinte și dulciuri). Chiar și aici nu sunt mofturi pe bază de religie. În Albania nu există Mc-uri. Nici KFC-uri. Sunt în schimb niște localuri adaptate, la care ești servit cu „meniuri” asemănătoare, dar gustul e neaoș; controalele sunt severe și penalitățile sunt mari. Am întâlnit și comerțul de stradă (organizat), un fel de bazar în care, însă, nu am văzut să se tocmească cineva. Am întâlnit, în sfârșit, și Muzeul Național de Istorie. O colecție de-a dreptul impresionantă de icoane datate începând cu al XIV-lea secol de la Hristos și chiar mai devreme. Și Moscheia din Piața Skënderbeu, cea cu decorațiuni exterioare, Catedrala Ortodoxă nouă, mare, modernă. Magazinele de lux și prăvăliile orientale... și circulația rutieră absolut de neînțeles (și doar sunt dintr-o țară nu foarte riguroasă în parametrii acestui subiect), dar în care, culmea, nu am văzut măcar vreo ciocnire „de rutină”. Și șantiere de construcții. Pretutindeni, dar mai de luat în seamă pe drum: autostrăzi și tuneluri.

Într-o seară, așezat comod (tolănit ca pe perne de sultan... îmi plăcea să cred) în grădinița cu arbuști și flori mediteraneene a hotelului, rosteam truisme și mă bucuram regăsindu-le, între care acela cu valoarea care, pentru a fi și personalitate sau chiar mare personalitate, are nevoie de un anume loc, de un anume sprijin și de un strop de răsfaț al Destinului, adică de îngăduința Atotputernicului. Cel puțin așa era până la epoca net-ului... Mi-am numărat câțiva dintre oamenii de seamă ai României, cu soeurile lor de izbândă sau de izbândă cu tragism, apoi personalitățile Albaniei... Și m-am mai gândit la Kadare-parizianul care scria că Albania, odată inclusă în Imperiu (Ottoman), a primit pentru oamenii ei șanse mult sporite de a se împlini... Nu știu să trag vreo concluzie. Patriotismul are mult mai multe fațete decât se încerca la noi, în lepoca de Aur, să se stabilească...

În sfârșit, Durrës. Despre istoria acestui oraș s-au scris tomuri. Iar subiectele nu

sunt nici pe departe încheiate. Vechii greci, iliri, romani, primii creștini (episcopia datează de pe la mijlocul secolului întâi), ostrogoți, bizantini, normanzi și bulgari, venețieni, francezi și unguri, sârbi, în sfârșit turci și din nou albanezi... Capitală pentru scurtă vreme, după declinul petrecut în vremea stăpânirii otomane, orașul devine un important centru economic și cultural al Albaniei moderne. Evoluție pe care a avut-o și Constanța, dar la Durrës, dată fiind poziția geografică, piscurile au fost mai înalte și furtunile mai multe.

Am privit orașul cu alți ochi. Am colindat mai cu atenție, am luat aminte la vestigii (marele amfiteatru roman și capela creștină din incintă alcătuită, desigur, mai târziu, zidurile cetății, „Cuibul” regelui Zog, altele și altele), m-am bucurat de peisaj, de palmierii care nu trebuie ținuti în ghivece și de leandri uriași, am fost din nou pe plajă (de fapt, ca pe litoralul din România, orașul este numai un soi de centru al unui lung șir de stațiuni care coboară înspre sud pe coasta Adriaticii) și, altfel nu se putea, am mâncat copios din specialitățile cu fructe și arici de mare... Și la Durrës: zone din vechime, cu patina irezistibilă, amestecate cu porțiuni noi și foarte noi, construcții și, deci, mult dinamism... Și aceiași oameni deschiși și binevoitori care m-au surprins plăcut oriunde am ajuns în țara zisă „a Acvililor”...

Contrar obiceiului meu statornic încă de la primele ieșiri din România, în ultima scară petrecută în Albania nu am fost capabil să scriu un rând (ca o concluzie, măcar un fel de aforism)... Mă gândeam la ce îmi spusese cineva, nu demult, în marginea cine mai știe cărei conversații: „Pe unde ajung, pentru mine important este să întâlnesc palate, capodopere și bălciuri de divertisment, dar mai important este să întâlnesc oameni.” Și mi-am spus că, are sau nu dreptate, îi sunt alături pentru că, ori de câte ori am trecut granițele României, aproape instinctiv am fost interesat de oamenii de pe stradă...

Cum să închei grupul acesta de rânduri amestecate? Să încerc cu o singură frază: Albania este o țară fascinantă, aproape necunoscută românilor intrați în UE, spațiu care conține extraordinar de mult frumos și pitoresc, valori de cinste, oameni de nădejde și deschiși, țara unde zâmbetului, de exemplu, încă nu i se măsoară scrupulos valoarea economică. Atât.

Liviu Lungu, scriitor

Între uitare și memorie

Imediat după evenimentele din decembrie 1989 au început să apară, la diverse edituri, cărți de memorii, amintiri ale unor personalități, poeți, foști ziariști, oameni politici dar și persoane mai puțin cunoscute în acel moment publicului românesc sau unei părți a acestuia, al căror destin a fost curmat brusc sau abătut de la evoluția firească în urma unor acuzații aberante, unele îngrozitoare, altele imaginare.

De fapt, totul era pus la cale cu o minuțiozitate diabolică de către trupele de ocupație sovietică prin consilierii lor din toate ministerele, mai ales ai celui de Interne și a Securității (o bună perioadă de timp acest „organ” era condus direct de ofițeri sovietici acoperiți sau cu nume românizate).

Departa de mine gândul de a exonera vina sau căinoșenia de care au dat dovadă proprii concetățeni în calitate de gardieni, anchetatori etc. Au fost și printre aceștia rare excepții.

Aminteam de aparițiile unor volume, prin anii '90, ale lui Ion Ioanid, Nichifor Crainic, Nicolae Steinhardt, Petre Țuțea, Adriana Georgescu, Oana Orlea, Alex. Mihalcea ș.a. care au cunoscut calvarul închisorilor anilor cincizeci sau trecuseră prin iadul cumplitelui experiment de la Pitești.

În realitate, scopul măsurilor de represiune era unul foarte clar: distrugerea tuturor elitelor românești din armată, politică, știință, cultură, învățământ. Și cu infinită tristețe trebuie să recunoaștem că acest experiment a reușit în proporție de aproape sută la sută.

Revenind la cărțile de memorii din închisori și lagăre, anul trecut (2012) a apărut la prestigioasa editură „Humanitas” cartea de amintiri a doamnei Micaela Ghițescu „Între uitare și memorie”. În anul de grație 1989, an în care a sucombat comunismul românesc, aveam vârsta de 40 de ani, ca să zic așa, născut, crescut în plină epocă comunistă! Tot ce putea bănuși mintea mea de copil al anilor din perioada deșertă era ceva foarte vag și misterios.

În casă, se vorbea în șoaptă despre ceva sau cineva, noi, copiii de atunci, eram excluși de la acele conversații care se purtau mai mult pe mutește.

Mai am vag în amintire zgomote de portiere trântite în miez de noapte, pe care mintea mea nu le asocia cu evenimentul care

avea loc: cineva era luat brutal din pat, din sânul familiei și dus nu se știe unde.

Așadar, despre Micaela Ghițescu știam doar că era traducătoare, numele domniei sale apărând pe pagina de titlu a unor volume studiate sau citite.

Despre evenimente ca cele descrise mai sus se constituie volumul Micaelei Ghițescu, aproape o copilă când a fost arestată. Pentru ce? Pentru simplul fapt că frecventase cursurile Liceului Francez din București, ai cărui profesori fuseseră expulzați cu acuzații de spionaj, uneltire împotriva ordinii de stat etc.

A suportat 13 luni de anchetă dură, fără a i se permite măcar să-și poarte proprii ochelari decât atunci când trebuia să-și semneze declarațiile.

După perioada de anchetă i se aduce la cunoștință cauza arestării: „crimă de înaltă trădare” (?), acuzația fiind apoi schimbată în „complicitate la delict de agitație publică”.

Toate acestea se întâmplau în anul 1952. Momentul morții lui Stalin, în anul 1953, a surprins-o în pușcărie, când, la aflarea veștii, spre nedumerirea și furia gardienilor, fluierau cutoții „Oda bucuriei” a lui Beethoven. Va trece de la Fortul 13 Jilava la închisoarea pentru femei de la Mislea.

Nu voi insista asupra tuturor suferințelor, umilirilor, torturilor prin care a trecut. A suportat 3 ani de detenție, timp în care nu a știut că-și pierduse tatăl și fratele.

Nu poți să nu rămâi uimit și te cutremuri cum au putut acești oameni să-și păstreze încrederea și demnitatea, în ciuda celor mai inumane tratamente.

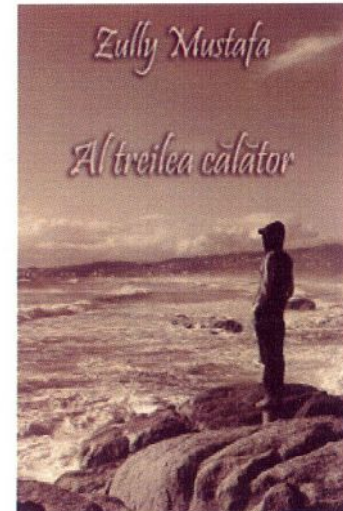
Nu poți să nu rămâi mirat și puțin nedumerit, că majoritatea dintre ei, odată eliberați, au avut puterea să supraviețuiască, practicând diverse ocupații, cu totul altele decât cele pentru care erau calificați.

Și toți care au supraviețuit nu au dorit răzbunare, ci doar să se facă lumină, să se știe, să se facă dreptate.

... În încheiere, referitor la elitele românești pierite în închisori – lipsa lor se resimte în zilele noastre cu asupra de măsură, pentru că șansele de a produce o nouă elită sunt foarte mici.

Gelu Culicea, bibliotecar

• POEMUL LUNII •

*Când vei fi foarte departe, prietene,
Pe marea cea verde și amăgitoare,
Ascultă poveștile înalțelor astre,
Vei întâlni oamenii care sunt mereu
acolo,
Cu suflele lor mari, tăcute și
albastre
Acolo, unde e mereu liniște și dor și
tăcere,
Acolo unde e mereu neclintire.*

*Când vei fi foarte departe, prietene,
Pe marea cea rece și înșelătoare,
Ascultă poveștile luminoaselor astre
Despre amanții pierduți și trădați,
Despre fiii ploii în lume plecați.
Ascultă cântecul înalt al valurilor
măiaștre
Când vei fi prea departe, prietene,
Și-o să-ți simți propria poveste
Topindu-se din priviri fără veste.*

*Și de-nălnești o sirenă pe moarte
Ce-și șoptește amarul cânt în noapte,
Ascultă-i povestea de timp roasă
Și-o să-ți găsești drumul spre casă.*

Zully Mustafa, scriitor

(din vol. „Al treilea călător”, Editura
Cartea Daath, București, 2013)

Gânduri din oglindă

Mulțumim pentru aceste clipe deosebite. Atât eu, cât și fetița mea am fost impresionate de cărțile rare pe care le dețineți. (Voicu Daniela)

A fost prima dată când am venit la acest eveniment și am fost foarte impresionată. (Roznov Lucia)

Mi-am reamintit în această noapte o vorbă care altădată îmi provoca momente de adâncă reflecție: a fi om înseamnă a ști să admiri. Am admirat astăzi memoriile despre Cella Serghi – sunt un nou om. (un cititor)

Îmi plec cu evlavie fruntea în fața „Templului Cărții”, „Templul Cuvântului”, Biblioteca „I.N. Roman”. Astăzi, 17 noiembrie 2012 este pentru mine o magică seară, între copertile continuu deschise ale cărților. Consider o „poruncă” de bun simț și ca o datorie – restituire față de truditarii textului scris și ai Bibliotecii „I.N. Roman”: să-mi închid ochii, să-mi plec fruntea și să șoptesc „Mulțumesc!” făuritorilor de carte, cititorilor, bibliotecarilor și dascălilor orașului Constanța! (17 noiembrie 2012, ora 23.30 – un cititor)

Inițiativa de a organiza „Nocturna bibliotecilor” credem că trebuie să continue. (Corina)

... „Nocturna bibliotecilor”... mai degrabă o pată de lumină în „noaptea” provincială tomitană – se pare că vremurile „ciudate” pe care le parcurgem impun ieșirea din „discreție” a activității de bibliotecă dar și a muncii specifice acesteia. Felicitări foștilor mei colegi pentru acest fericit eveniment. (Gelu Culicea)

Mi s-a părut o seară minunată! M-am simțit bine venind aici. De când vin aici la bibliotecă sunt mai bună la școală și citesc mult mai repede. (Maria)

Excelentă idee! Mi-a plăcut colecția foarte generoasă și diversificată de cărți. În rest, nu pot spune decât că sunt un client fidel al bibliotecii... Mulțumiri pentru toate acțiunile și inițiativa, inclusiv aceasta. (Florin Ionescu)

Am vizitat și studiat la multe biblioteci, dar cea mai frumoasă și dragă mi-a fost și va rămâne „Ioan N. Roman”. (I. Ștefan)

O bibliotecă de suflet, cu oameni inimoși! Vă doresc „La mulți ani!” alături de noi, cei care vă trecem mereu porțile. (o cititoare)

„La mulți ani!” Iată unul dintre cele mai frumoase cadouri pe care le-am primit! (Andreea)

La mai mulți cititori, mai ales din generația Internet, pentru că chiar au nevoie... Felicitări pentru eveniment! (Costi Avram)

Deși în ziua de astăzi foarte puțini dintre tineri mai citesc, e bine că se mai fac astfel de evenimente, poate astfel vor înțelege că un limbaj bogat și frumos îl vor obține dacă citesc cărți și nu dacă stau pe internet. (Amalia C.)

De apreciat această nobilă inițiativă pe care sper că toți cei care beneficiază de acest gest să îl aprecieze la adevărata valoare. La mulți ani! (o cititoare)

Primum cu deosebită bucurie darurile pentru suflet și minte oferite cu generozitate de colectivul Bibliotecii „I. N. Roman”! Excelsior! (prof. drd. Florea Radu)

Mă bucur că existați! Vă mulțumesc pentru sprijinul acordat de fiecare dată! (o cititoare)

O ambianță foarte plăcută, personal profesionist, mereu o reală plăcere să vă regăsim. (Dan P.)

(Extrase din “Caietul de impresii” al bibliotecii, consemnate cu ocazia Nocturnei bibliotecilor - 17 noiembrie 2012 - și a Zilei Cărții și a Bibliotecii - 23 aprilie 2013.)